

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

II. An prædestinationis nostræ causa efficiens motiue meritorie ex parte
prædestinati detur, darive saltem possit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

solum immediata, & intrinseca admitti potest, quod se sola nullaque alia causa creata necessario interveniente, & media agere potest. Quocirca connexio omnipotentia cum nostris actibus vitalibus etiam necessarii in ordine ad illos efficiendos, ac non liberis, qua à nostris facultatibus vitalibus proveniunt, non immediata, sed media solum esse potest, quatenus scilicet facultates ipsas nostras vitales ex parte sua operaturas agere potest, etque mediis actibus ipsos quatenus ab ipsis proveniunt, nequeunt actus illi à potentia sola immediate provenire seu produci, & actui apponi, atque consensus creaturae voluntatis cuiusvis nequit ab omnipotentia sola apponi, atque produci, quin medietate necessarii, & creata voluntas, & vocatio ad ipsum intentionem inducens, & movens (siquidem in incognitum fieri voluntas nequit) ergo intrinseca, & immediata connexio in ordine ad producendum apponendumque consensum pro suo arbitrio, & voluntate, vel, si velit Deus, nequit esse omnipotentia solius, sed mediis auxiliis, & voluntate illis instructa ad operandum: ergo omnipotentia, dominiumque Dei cum creatura rationalis consensu vitali, & libero, quatenus ab eius voluntate est, siue in ordine ad faciendum, & ut hoc operetur, consensumque ex parte sua elicit, immediata & intrinseca omnipotentia solius, & secundum se entitativè sumptæ solum, esse non potest, sed ratione auxiliorum, quæ continet, & quibus necessario intermediis efficere solummodo potest, ut creata voluntas ex parte sua consensum apponat: quare eatenus solum in manu, & potentia sua illius voluntatis consensum habet, habereque de se Deus potest, quatenus auxilia innumera habet quorum alicui consensura voluntas sit.

6. Connexio itaque immediata, & intrinseca Omnipotentia, & Domini diuini solius entitativè, & intrinsece sumptæ cum solis innumeri illis auxiliis est, cum consensu vero vitali, & libero creaturae, qui absque immediata motione, & influxu intentionali, & voluntatis creaturae ex parte sua à Dei Omnipotentia nequit, ratione auxiliorum contentorum in omnipotentia, quibus consensura illa est, si ex Dei libito digneatur ut in antecedente illo primo dicebamus. Confirmatur: quia ex ea sola connexione, seu continentia auxiliorum immediata, & intrinseca Omnipotentia, & Dominio Dei, & subinde consensus creaturae ratione illorum (tamen alia immediata, & intrinseca Deo connexio, & continentia esset possibilis) Dei Dominium, & potestas in consensum cuiusvis creaturae melius, atque ab omni difficultate expeditius intelligitur, & cum creaturae cuius libertate componitur, ut patet. Confirmatur secundo: ex dictis sæpe controu. 4. de volunt. & 6. de provident. & 7. hac de prædeterminatione: ubi ostendimus posse voluntatem efficacem Dei esse cuius efficacia, & connexio ad auxilia solummodo congrua, & efficacia terminetur, quin ad consensum nostræ voluntatis sub illis se extendat, & ea etiam voluntate posita illam feruari, & voluntatis, & consensus libertatem: quia in ea vel ex ea necessitas solum consequens, & logica voluntatis, & consensus inducitur, non vero physica, & antecedens. Quam doctrinam Socraticæ præfinitores ad suas actuum liberorum præfinitiones per scientiam mediam regulatas tuendas locum habere perperam docent, ut solum ratione auxiliorum efficaciam, & eadem auxiliorum connexione & necessitate (consequente & logica nimirum) connectantur cum consensu præfinito: quod locum in præfinitionibus illis quatenus efficacia intrinseca consensum ipsum attingit, tamen scientiam mediam consensum alias liberi, qua diiungant essentialiter supponunt citatis locis maxime controu. 4. d. 6. q. 2. fusè monstrauimus: sed eo nunc permisso exemplo voluntatis diuine connexæ se ipsa immediate ab intrinseco cum efficacibus auxiliis solummodo, non autem cum consensu ipso, cum quo tamen ratione auxiliorum mediat, & extrinsecus solummodo connectatur (siue ea consensus præfinitio siue auxiliorum efficaciam præfinitio tantummodo sit) connexio omnipotentia cum consensu cuiusvis rationalis creaturae pro Dei libito, & voluntate ratione auxiliorum efficaciam in sua omnipotentia, & Dominio clausorum, quæ proinde absolute dare illi potest, si velit, atque insuper necessitas diuina huic domino, & potestati

Christoph. de Ortega de Deo Trino, Tomus II.

ti ex parte cuiusvis creaturae respondens consentiendi, si Deus auxilium aliquod efficax ex contentis dominio, & omnipotentia sua dare ipsi voluerit apprimè dilucidèque explicatur.

7. Proxime ex hæcenus dictis est (neque vna tantum) ad fundamentum vnicum contrariae sententiae solutio. Prima Doctorum sententia nostræ nobis anteriorum ex dictis vsque ad num. 4. nimirum necessitatem ex Dominio, & potestate Dei ratione auxiliorum efficaciam, quæ in eius omnipotentia clauduntur, consensus cuiusvis creaturae rationalis subortam, non esse necessitatem consentiendi auxilio vlli ex possibilibus determinatè, & scorsim sumpto quod solum hic, & nunc absolute ad consensum præcedit, sed alicui vage, & indeterminatè ex coniuncto illo toto, & cumulo auxiliorum, quod nunquam totum ad consensum absolute antecedit, ex qua necessitate vaga consentiendi alicui ex auxiliis illis indeterminatè necessitas creaturae illius ad consentiendum soli illi determinato auxilio, qui solius hic, & nunc eius absolute consensum absolute antecedit, minime inferitur: ut bene præfati Doctores datis à nobis ferè omnibus exemplis ostendunt, atque ex notatis nostris cert. i. liquido apparet: sed quoniam solutio hæc variis instantiis, & vterioribus argumentationibus implicari potest, quas persequi, ac rejicere prolixius nunc quam vtile foret si ea necessitas admittatur esse (ut aduersarij contendunt, antecedens, vel talis esse non negetur) sit secunda planior ex dictis à numero 4. & expeditior solutio: negando illam antecedentem esse ac solum esse consequentem admittendos; etiam enim omnipotentia, & Dominium Dei in actus voluntatis creaturae, & creaturae rationalis natura Dei omnipotentia, & dominio essentialiter in operando subdita eius consensum natura antecedit, tamen nihil in eis est absolute, ac de se connexum immediate, & intrinsece cum consensu absolute creaturae illius, posita etiam donandi auxilia efficacia voluntate, sed solum mediatè, & extrinsecus ratione auxiliorum efficaciam, ab extrinseco solum creaturae consensu talium: licet Dei omnipotentia & dominium intrinsecus ad auxilia aliqua, ita extrinsecus efficacia respectu creaturae cuiusvis terminetur, quæ, si cuius creaturae dare (ut potest) pro libito velit, consensum ab illa infallibiliter obtinebit, quin ipsa consequente possibilitate, vel auxiliis, vel Dei Dominio potestati, & voluntati ea donandi possit resistere: tamen antecedente possibilitate vtrique resistere absolute possit.

QVÆSTIO II.

A prædeterminationis nostræ causa efficiens motiue meritorie ex parte prædestinati detur, dari-ve saltem possit?

Dixi efficiens motiue meritorie ut questionem ad terminos Theologica disputatione dignos restringerem; voce enim efficiens finalem causam exclusi: quam prædeterminationis, adequatè etiam sumptæ dari, nempe gloriam nostram extra questionem est: siquidem ex precepta gloriæ, & salutis nostræ intentione, ac vehementi desiderio gratiæ suæ dona omnia à primo ad vltimū vsq; nobis à Deo eligi, gronderi, ac ministrari dogma Catholicæ fidei est. De efficiente autem prædeterminationis nostræ causa elicitivæ constat etiam ex Philosophia & Theologia tota ex parte nostri causam assignari nullatenus posse: cum prædeterminatio actibus vitalibus intellectus & voluntatis diuinæ adequatè conflectur, respectu quorum proinde tota vera (etiam non physica) intentionalis elicitivæ à Deo qui eius actibus vivit esse necessario debet: cum vitalis omnis actus habeat immanenter produci atque in eodem à quo elicitur subiectari: ac proinde ex parte prædestinati

7. 2. 2. actius

Dixi Semipelagianam hæresim, & Auctores; & fautores præsertim ad purum cert. hoc examinando esse, ac recensendo; est; concernentes aliæ in re præfate Hæreses, & Auctores memorandæ sint, vt ad Theologorum plenam illarum instructionem, atque eruditionem oportet. Prima igitur Valentinii Basilidis, & sequacium effusum hominum aliorum animas lapsæ hæresis esse terrenas, sue terrenis cupiditatibus fœditas, ac natura earum terrenis affectibus necessario addictas, proptereaque reprobari, vtprope prædeterminationis diuinæ incapaces, aliorum verò hominum animas spirituales esse, ac totas spiritualibus sanctisque ac honestis affectibus lapsæ ingenio, geniore addictas necessario, & impeccebiles, ac subinde cum hominibus, quos constituit, prædeterminati; quæ in re præter commune cum iam recensendo errorem alio hic peccat; hominumque animas specie diligentes aliæque terrenas, aliæque spirituales contra fidæ dogma de nostrum animarum omnium spiritualitate, ac immortalitate. Secunda Basilidis, & Priscillianitarum hæresis fuit asseritum homines, ob bonum, præsumme genium, seu ingenium è corporisque constitutione orta ex diuersitate constellationis, & aspectus astrorum in cuiusque conceptione, & naturæ alios prædeterminari, alios reprobari, cum primo error hic secundum commune habuit; nosque scilicet nostrum adionum liberamentum euenit; nosque subinde ad gloriam meritis, nec solis meritis è Dei gratia oritur (vt fides docet) obtinendam, eliqui ac prædeterminati negat; quamvis diuersimodæ, quæ & naturali animarum nostrarum genio, atque impote futuram adionum inclinationi naturæ prima hæresis tribuit; actionum hæc corporum nostrorum naturali constitutioni tribuit. Addit autem secunda hæc hæresis errorem alium de fato genitico in ortus, conceptusque vniuersisque constellatione ab Ethnicis Philosphis, Astrologis præsertim, constituto. Contra hos errores agendum hic non est contra. vteris enim de cælo, & de anima vniuersæ specialitè abunde confutauimus: quoad commune vtrique liberatè eueritum est; idem ibidem, & plus fatum. i. de Dæo non controu. §. 1. & 10. hoc. 2. controu. 4. Notat.

2. Specie autem ad illam æquivalens fere in terminis ipsius oratoris Origenis i. Periarth. c. 6, 7, 8, 9. ad h. b. cap. 10. assensitens animas nostras fui in corpore informationi præiudice, utroque antequam tempore ex mundi initio in initio à Deo creatas, v. referabamus communi. Incarnat. d. i. q. c. cert. 2. n. 4. verli. fineo quicquid tempore, quo corpus suum prodidit, prodidit. igitur tempore de constitutione atque immersioni subinde: et informationi præcesserant bene, malvæ operatas animas nostras origenis putavit, ac pro eorum bonis, malivæ mentis de re quæ habitus ad gloriam prædestinatos ad illare propositos fuisse homines illis constitutus, teste Hier. epist. i. cap. 2. vbi cum quoddam profectus attinet eorum, epist. i. Rom. 9. *Antequam quidquam vbi essent nos nati* i. i. Job. et Esau reprobumus, et prædestinatum tibi egredie confutur: observans hunc Origenis erroris eorum ex Platone duxisse, qui primus animarum aut hominum, quos constituitur existentiam prædestinasse docuit. Eandem Origenis errorum memoriam referentemque illi ad hanc memorati citato loco de Incarn. 2. d. 3. 2. ad 2. prædestinatio, c. 4. circa quem errorum confutandum addenda hic plura præstetum non sunt: tum, quia erroris huius confutatio in terminis præstatis questionis corpus non est: tum quia illdem, quibus Semipelagianus error in ea examinandum, referendūque susceptus, confutatus est. Item sic Origenis error propellebat.

[illegible]

*Semipelagiana praesertim ad purum de
re praesente haeresis examina-
tur rigide.*

7. **D**ixi Semipelagianam hæresim, & Authores, & fautores præsertim ad purum cert. hoc examina-
ndos esse, ac recensendos; etsi concernentes aliam in
re præsentē Hæreses, & Authores memoranda sint, vt ad
Theologorum plenam illarum instructionē, contra eru-
ditionem oporet. Prima igitur Valentinii Bafilidis, & se-
quacium effusum hominum aliorum animas hæretici
natura esse terrenas, quæ terrenis cupiditatibus libidina-
ce præuis earum terrenis affectibus necessario addictis,
propterea reprobari, vt pote prædestinationis diuinæ
incapaces, aliorum vero hominum animas spirituales
esse, ac totas spiritualesbus sanctique ac honestis affecti-
bus suapte ingenio, geniove addictas necessario, & im-
peccabiles, ac subinde cum hominibus, quos consti-
tuunt, prædestinati: quia in re præter commune cum
animis recensendo errorem alii hic peccant, hominumque
animas specie distingentes aliaque terrenas, aliaque
spirituales contra fidei dogma de nostrum animarum
omnium spiritualitate, ac immortalitate. Secunda Bar-
dasseni, & Priscillianistarum hæresis fuit asseritum
homines, ob bonum, præuimque ingenium, seu ingenium
est corporisque constitutione orta ex diuersitate constella-
tionis, & adpæctus astrorum in cuiusque conceptione,
& natuitate alios prædestinari, alios reprobari, cum
primo error hic secundum commune aliquid habet: quod
scilicet nostrorum actionum liberatorem euerat, nolque
subinde ad gloriam meritis, nec solis meritis est Dei gra-
tia oris (vt fides docet) obtinendam, eligi ac prædes-
tinari negat: quamvis diuersimode, quod & naturali au-
tarum nostrorum genio, atque impote suarum actionum
inclinationi naturæ prima hæresis tribuat, secunda hæc
corporum nostrorum naturali constitutioni tribuat. Addit
autem secunda hæc hæresis errorem alium de fato genitico
in ortus, conceptualque viuificusque constellatione
ab Ethnicis Philosophis, Astrologis præsertim, consti-
tutum. Contra hos errores agendum hic non est, contra-
ueris enim de cælo, & de anima vniuersque specialita-
tibus confutatum: quoad commune vtriusque libera-
tione certum est egius ibidem, & plus satis tunc. de
Deo vno controu. 3. d. 1. tom. hoc. 1. controu. 4. Notat.

actionem diuinitus adiunari; ut sine illo adiutorio nihil bene velimus. Et agamus, tamquam esse gratiam Dei per se ipsum Christum Dominum nostrum, in quo nos sua, non nostra, iustitia iustos facit, ut sit vera nostra iustitia, qua nobis ab illo est: nihil de adiutorio gratie Dei (quantum arbitror) inter nos controuersa relinquatur. Magistro Augustino in Pelagii errore, ad rem præsentem quod attinet, referendo illius addictissimi discipuli concordant. Ilicor. lib. Orig. 8. de hæresibus. Prosper epist. ad Rufinum de grat. & lib. arbit. ex Historiographis, Baronius tom. 5. Annal. fol. 175. & anno 410. a. num. 6. anno 411. numero 52. Vincent. Lirinensi. cap. 34. Platina in vita Innoc. Gabriel. Præcol. lib. 1. de vitis, & dogmatibus hæreticorum verb. Pelagius: noster Jacobus Gualterius sæculo 3. ad ann. 500. fol. 373. cap. 3. Castro de hæresib. verbo gratia: ex Scripturæ & controuers. Maldonatus in cap. 13. Joan. Card. Tolet. in c. 6. ad Rom. Iustinian. & Cornel. à lapide in c. 2. ad Philipens. Bellam. Card. 1. de gratia & lib. arbit. c. 1. Valeur. in 2. d. 8. q. 1. pun. 5. Becanus tom. 1. summa Theolog. cap. 16. de quibus item sunt Magister in 2. d. 28. vbi S. Bonaventur. dub. 1. Scotus, & Durand. cum suis ac ceteri Magistri Commentatores. Item Thom. quodlib. 1. art. 7. atque obiter citato loco ex 2. 2. & 1. p. q. 2. 3. de prædestin. vel tangit vel supponit ad quæ loca, vel distinctionaria, quicunque Dominicani ipsam, vel Magistrum interpretantur. Adde etiam nostros Scholasticos omnes S. Thomæ interpretes præsertim Valquez 1. p. d. 89. num. 1. & 2. 1. d. 91. c. 1. n. 7. & fufus adhuc 1. 2. de necessitate gratiæ eruditissime disputantur tom. 2. a disputatione 186. ad disputationem 197. inclusiue, in cuius tom. fine, exemplar Concilij Palæstini adhibuit Soarius tom. 3. de auxiliis cap. 1. & tom. 1. de grat. prologom. 5. §. 2. & 3. vbi subdilat Pelagii professiones fidei detegit, Prologom. & toto Pontificum & Conciliorum acta producit Herize disp. 25. art. 2. non exigua eruditione. Ruiz de Montoya tom. 3. in 1. part. tract. toto 3. de prædestinationis exordia per solas vires nature eadem de Pelagiano errore d. 14. lect. 1. num. 2. & aliquoties obiter attingit, & supponit erroris Semipelagianæ & affinium aliorum toto eo tractatu ex insituto confutandorum occasione. Nouieres ipso Scholastici Recentiores Semipelagianos etiam, & affiniu sententis repellendi intenti, ne nominant quidem Pelagianum errorem. Memorandus tamen erat: quia ex eo, cuiusque principio de libertate creata tuenda uterque mauauit, ut vidimus tom. 1. de Deo vno controuersia 1. & 3. atque ex eisdem principiis Theologicis, uterque diffinitur.

5. Semipelagianus igitur error (quem proprius Hilarius, & Prosper Pelagianæ hæresis reliquias vocant) ad iustificacionem ipsam: immo & sanctas operationes perfectiores, ipsique formali iustificationi subinde proximiores, gratiæ internæ Dei per Christum necessitatem Semipelagianæ admittit, solumque initium quoddam ad fidem: & salutem quantulumcumque exiguum, tenuissimæ congruitatis meritiuæ (quam obinde anulum solum, & occasionem vocabant) vel Dei gratia ad fidem supernaturalem efficaciter vocarentur, atque in sanctitatem, & perfectionem etiam promouerentur exigebat. Illud vero initium, siue naturalis fidei actum, ex naturali aliquo, non illicito, sed prudenti motu, siue naturali salutis desiderio, & inde orta petitione, vel fidei, vel salutis esse, ut adeo gratia interna ad reliqua donaretur, & iuxta id Matth. 7. Petite & accipietis, quærite & inuenietis, Ex diuina promissione donaretur. Requirit vero initij illius Deo à nobis ex viribus, bonoque nature vlu per salutis nostre explicitem, vel implicitam voluntatem, ut suam Deus ad cetera opem, & gratiam nobis adiungat ex illis Christi Domini, vis saluus fieri, ac similibus salutis à se impetrendæ præmissis, à ratione vero probabant: quia, nisi quale quale, meritum aliquod ex nostro vlu facultatis, ac boni nature nobis à Deo inditi, anfulaue, & occasio ipsi offerretur, nec libertatis nostre intra seruari putabant, neque æquitatem voluntatis, ac prouidentia diuinæ, si nullo libertatis nostre vlu expectato, neque ex parte nostri, electi ad fidem, gratiam supernaturalem auxiliantem, & iustificantem, & gloriam demum differentia, & discretione ab eo qui non electus ad illa, sed reprobatus est, imperio potius dominantis, quam iure re-

gentis, nec sine acceptionis personarum vitio, vnum ad salutem prædestinaret, alium vero pro suo tantum nutu non prædeterminaret, sed prætermitteret. Vnde constat Semipelagianos meritum, ut summum de congruo ex viribus nature ad primæ gratiæ collationem, & prædestinationis nostre exordium, occasionem, & principium solummodo posuisse, sicuti & ad reprobationem non prædestinatorum initium: ut mirandum sit Doctores aliquot Scholasticos demeritorum Semipelagianorum primæ gratiæ supernaturali, ac prædestinationi Dei initium poluerint congruitate, aut condignitate ab ipsis asserta, fecerint questionem: multoque mirabilis ex illis aliquos de condignis meritis locutos Semipelagianos satis leuibus fundamentis censuisse, ut videre est in nostro Ruiz d. cit. lect. 3. num. 3.

6. Ne vero post hac de eo, non solum opinio sed quæstio sit, audiat Hilarius epist. ad Augustinum sub init. vbi de horum nomine, & errore ita scribit. *Nec negari gratiam si præcedere dicatur talis voluntas, qua tantum, id est solummodo, medium quærat, non tamen ipsam valeat:* & Cassianus, qui eorum creditur ab eis Theologis præceptor collat. præf. 13. sic fatiur: cap. 13. sub init. *Occasiones quædam modo Deus quærit, quibus humana segnitia corpore discusso, non irrationabilis munificentia sua largitas videatur: dum eam sub colore cuiusdam desiderij, ac laboris impuritat, ut nihilominus gratia Dei semper gratuita perseueret, dum exiguis quibusdam, paruisque conatibus tantam immortalitatis gloriam inestimabili tribuit largitate.* Id quod toto deinceps cap. confirmat, & lib. 12. de institutione renunciat. cap. 11. & 13. ut scilicet meritum diuinæ largitati ex nobis præteritum præ sui remittat & gracilitate, gratuita Dei suæ gratiæ, & gloriæ tandem donationi, & largitati non magis, quam si non præcederet, officiat: videaturque à Dei bonitate occasio in titulum coloratum (ut alunt quæstia potius, quam à nobis oblata, ne irrationabilitatis ipsius largitas acculetur, & aperto videatur conuicta: cognouit, falluque id de Semipelagianis est Augustinus de prædestinat. Sanctior cap. 2. vbi solutionem hanc ipsorum ex tenuitate meritorum nostrorum primam gratiam ac prædestinationis proinde initium præcedentium ab ipsis datam sic refellit: *Videte si aliud agitur isto modo, nisi, ut gratia secundum merita nostra detur quolibet modo, (ac si dicat tenuissimo ac vix congruo) ac sic gratia non sit gratia: quantumvis enim exigui meriti remuneratio illa sit, gratuita prorsus, & liberalis ipsius donatio non est: quare nec ipsa gratia erit: denique Cassianus cit. lib. 12. prætorum meritorum primæ gratiæ, & initij prædestinationis nostre conceptis verbis excludit condignitatem c. 14. sic fatiur. Dicimus enim secundum Saluatoris sententiam (recitatam ex 7. Matth.) dari quidem petentibus, & aperiri pulsantibus, & à quærentibus inueniri, sed petitionem, pulsationem, & inquisitionem nostram non esse condignam, nisi misericordia Dei, id, quod petimus dederit.* Ex quibus secunda nostri Ruiz re super hac conclusio num. 8. scilicet, & si non condignitatis, proportionem, tamen aliquam absolutè talem propriorum meritorum ad primæ gratiæ, atque prædestinationis initium fuisse à Semipelagianis admissam confutatur, cum expresse in illis colorem, seu titulum solum coloratum, & occasionem à Deo potius quæstiam libertatis exercendæ recognouerint. Aliud vero delirium, id quod acti ab Augustino Semipelagianis sunt, de meritis, demeritisque conditionatis infantium ante vsum rationis correptorum refellere, quare & referre præsentis insituti non est, cuius nihil refert, quæ, & qualia merita gratiæ primæ, & prædestinationis exordio præcedant, dummodo ex propriis viribus orta assignentur. Vbi autem disput. actionis retere merita hæc conditionata semipelagiana possunt, egimus d. de scientia media, & controu. de merito agemus; nec diximus pauca controu. de Incarnat.

7. De Semipelagianorum errore dubium Scholasticis, & controuersitis ad rem præsentem est, an perseuerantiam per occasiones singulas in fide, bonis operibus, iustitiæ, & sanctitate, ac subinde electione ad gloriam conferendam de factio, & executiue merita ex viribus nature, ultra eam, quæ ad primam gratiam internam, & prouidentia supernaturalis, siue prædestinationis initium necessitatio præire docebat, prærequiserit. Noster Ruiz.

fuisse credendus, ut minimum, est nisi eius mens ad Catholicum sensum omnino reducenda possit intelligi. Quarto Prosper epistola ad Sanctam Augustinum sub initium Massiliensium sententiam sic scribit. *Qui autem crediderunt sunt (fide imperfecta) quæ in ea fide, quæ deinceps per Dei gratiam fit inuadenda (perfecta utique) mansuri sunt ante mundi constitutionem Deum: & eos prædestinasse in regnum suum quos gratis, vocatos, (quia adeo tenuibus, & per exiguis naturæ meritis, quæ gratiæ, ut ex Cassiani sententia vidimus, vocationi non officiant) dignos futuros electione: ad regnum suum meritis ex gratia ortis, nec solius naturæ, in quibus non dignitatem, sed vix proportionalitatem ad prædestinationem, seu electionem ad gloriam Semipelagianis, ut vidimus, agnoscebant.* Et de hac vita bene sine excessibus esse præiudicium, quibus ad prædestinationis gratiam seu, quod idem electionem ad regnum, & vocationem secundum propositum, merita fidei imperfectæ præcedere in Massiliensium sensu docet: indeque vocationem, quæ deinceps inuenit ad fidem, & reliqua, & perseverantiam ex gratia indebita naturæ, quæ ad regnum demum perueniunt, debita autem condigne fidei perfectæ, & operibus sanctis ex gratia, & vocatione Dei ortis, & charitate formatis, atque ex horum omnium bono in gratia decessu præscientia, prædestinationem, seu electionem ad regnum & vocationem secundum propositum absolute inchoari: quæ omnia præter influxum meritorum naturæ in primam vocationem, & prædestinationis initium Catholicissimæ sunt, & in eo solum Semipelagianos errasse ostendunt manifeste. Quinto idem Prosper eadem epistola post medium clarius adhuc in eo Massiliensium errorem constituit. Cum duo, inquit, sint quæ hominis operantur salutem, Dei scilicet gratia, & hominis obedientia, priorem voluit obedientiam esse quam gratiam: hæc nostræ, & aduersæ sententiæ æque fauent, sed pergit. Et initium salutis ex eo, qui saluatur, non ex eo credendum esse stare, qui saluat. An non salutis initium illud realiter formaliter est, ex quo primum bona valetudo inchoatur, non autem in quo illa augetur, & perficitur? Inchoatur vero salus prædestinati in prima gratia, & vocatione, & prædestinationis exordio; reliquis vero ad opera, & perseverantiam gratiis, & vocationibus vltioribus, quibus, & intermediis, ex quibus cærenatis, ordo, & dispositio extrinseca prædestinationis textitur, augetur, & perficitur: ergo semipelagianis merita naturæ ad primam gratiam, & vocationem, ac subinde prædestinationis initium, non autem ad gratiam vltioribus operibus, & perseverantia necessaria, quibus valetudo bona augetur, & perficitur, noua naturæ merita per occasiones singulas requirebant. Sexto, Augustinus semipelagianam mentem expulit. Sed hæc, inquit, ut à Deo dentur, nobis impetrat, quæ incipit à nobis: quam fidem, & incipere, & habere, & in ea usque in finem permanere tanquam id non à Domino accipimus nostrum esse contendunt. Septimo, quia eo solum satis ad sum intentum Massilienses habebant, ut non irrationabili munificentia (ut Cassianus aiebat) alter ad tantum bonum prædestinationis ad gloriam eligeretur, atque ab altero non prædestinato, citra huius querelam discernetur.

10. Porro nostri Ruiz testimonia, & argumenta in aduersum facile diluuntur. Atque, à clarioribus inchoando, certum est ex dictis d. 3. quæst. 3. Quod Valsq. noster citato loco supponit, & præcipue impugnatur Ruiz testimonio præfatis: Massilienses nimirum de alia electione antecedente ad gloriam diuersa ab ea, quæ in prædestinatione, seu prædestinato ipsa est, nusquam esse locutos: quia de alia, ut ea quæstione vidimus, nulla veterum, siue Patrum siue Scholasticorum disputatio immo mentio adhuc fuit: neque ante Recentiores proximi sæculi fuit controversia. Secundo recursus Massiliensium ad merita conditionata naturalia infantum, & eorum, quibus prædicatum Euangelium est ad electionem aliam formalem ad gloriam, quam ad partialem prædestinationem adultorum ad fidem, vel totalem infantum solummodo Massiliensibus excogitabatur, ut ex datis textibus patet. Tercio, testimonia, quibus Massilienses negasse dicuntur perseverantia donum ex Dei

gratia per occasiones singulas & omnes impertire, nisi merita naturæ noua pro eis omnibus & singulis in prædestinato præcederent, id minime probant, neque ex eo, quod Dei gratiam esse admitterent, ex meritis naturæ esse negarent. Siquidem adeo naturæ merita extenuabant, ut primæ etiam gratiæ donationi gratia, & liberalitati Dei non officiat. Negant autem, quia ex primæ gratiæ auxilio secundum propositum, siue ordine prædestinationis ex naturæ viribus à Deo obtento, merito condigno, reliqua à Deo obtineri gradatim censebant quod vltioribus gratiis formalem gratuiti ratione in se ipsis tollit, fatente Augustino etiam cum Catholicis omnibus, tamen in radice primæ vocationis, vnde catenatè proueniunt gratiæ sint, ut cum Catholicis etiam Massilienses admittunt: catenus, ut ipsis non negetur, primam illam gratiam, vnde catena illa, & series prædestinationis inchoatur, gracilibus suis naturæ meritis inchoetur: in quo solum à fide deficiunt. Denique: quod absolute prædestinatus possit à perseverantia deficere, ac non prædestinatus perseverare, ac subinde saluandorum numerus possit absolute augeri vel minui: non ideo aiebant, quia semel prædestinati, & electi non electi esse possint defectu meriti vltioris naturalis ad gratiam perseverantia vltioris, quæ donum perseverandi confertur: vel contra semel non prædestinati, & non electi possint meriti naturalis exhibitione ad gratiam perseverandis, ad quam electi, & prædestinati de facto non sunt, de facto peruenire ac numerum subinde prædestinatorum augere: id enim, bardis etiam quibusque, apertam offert contradictionem, quod prædestinatus simul, & non prædestinatus esse quis possit; atque aliam in Massiliensium doctrinam: quod prædestinatus, & electus ad perseverandum ex meritis naturæ in eorum doctrina (ut aduersarij contendunt) necessario præsuppositis pro posteriori naturæ, cum ad præsupposita merita, tum ad inde obtentam prædestinationem possit merita naturæ abolere: quod est implicatoria potentia, ut quod factum iam est, fiat infectum; atque ex aduerso non prædestinati ex præcedentia defectus meritorum naturalium ut prædestinationis suæ negatio absoluta adesset, merita ut prædestinentur æqua implicatione possint apponere.

11. Solum ergo voluere Massilienses, utpote libertati arbitrij creati seruandæ attenti, totique intenti, electos & prædestinatos ad non perseverandum, sicuti etiam non prædestinatos, libertatem in actu primo non amittere, utique pro priori ad prædestinationem vel non prædestinationem; ac proinde non prædestinatos, & perseverantes, atque à num. electorum exclusos, primos, electos vero & perseverantes primos, ex quibus perseverantium, ac electorum numerus augeatur: secundos esse absolute posse: quod certissimum, & Catholicissimum est, tamen si consequentem impossibilitatē eorum ad extremū oppositum prædestinationis in primis, & negationis prædestinationis in secundis supponat, quam August. & Prosper in sua Catholica etiam doctrina, voce tenus aduersa, attendebant; non curant: errauerintque, quod ad prædestinationem coniunctum, & per modum vnius sumptam, merita naturæ prærequirerint, quatenus eius initio, & inchoationi per gratiæ primæ collationem, cui reliqua concatenantur, erroneè illa prætenderint, cum ad plenum arbitrij nostri dominium, tum ad iustam, & rationabilem ex parte bonitatis diuinæ, de se æque in omnium beneficia propensæ, prædestinati à non prædestinato, absque vlla acceptionis personarum acceptione, discretionem tuendam. Hæc enim vna eorum vox, ratioque fuit apud Prosperum citata epist. circa med. *Quia infinita Dei in eo sit, ut qui non crediderint (imperfecta illa fide, quæ primæ gratiæ ad perfectè credendum posuit initium) pereant; bonitas in eo appareat, si neminem repellat à vita, sed indifferenter uniuersos velit saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.* Et his quidem Semipelagianorum erroris fati propalatus sit: tamen si aliquando nolentes, & coacti obiter neque ex instituto, & professione in totum Pelagianum errorem incurrerint, ut postea notabo.

CERTAMEN II.

*Semipelagiani erroris Princeps rigide
exploratus: ubi de Cassiani
sententia.*

1. **M**agna de erroris huius antesignano, & Patronis apud eruditos controuersia quam claritatis gratia in duas partes diuidemus. Prima erit de eius Duce, & Patronis, cum primum sectam fecit, de eaque in terminis à Patribus & Ecclesia disputatum est, atque obstinato contra ipsos à sequacibus secta ista propugnata. Secunda de Patribus, qui ante eius controuersiam in Ecclesia ortum obiter videntur, iudicanturque à non paucis, nec in eruditissimis Doctoribus illam tradidisse: quorum, etsi eam verè docuerint, dispar est causa, ut patet: siquidem de rebus nondum ab Ecclesia disputatis, nedum nondum ab ea statutis ac definitis, at vero, maxime in rebus arduis, desicere humanum, neque pietate, eruditione, ingenioque indignum est, atque doctissimis sapientissimis, & sanctissimis viris insecutum: vt primorum Philosophorum, Patrum & Scholasticorum exemplis frequentissimis edocentur: in rebus autem ab Ecclesia disputatis, nedum etiam definitis, & pro quarum parte altera eius stant Doctores precipui, rationes, fundamentaque sua, quæ subinde minus solida esse non possunt, alteri parti nihilominus pertinaciter adherere iis fundamentis non aperte solutis, insolubilibusque non productis, sine ingenij doctrinæ, modestiæ, pietatisque iactura fieri minime potest. Hæc dixerim, vt rigidum mentis Patrum in hac re, & similibus, ubi oportet, examen, nec nobis, nec Doctoribus aliis impietati ab indoctis vertatur: ubi enim de re quapiam iudicium ferendum, dicendumque sit, nullam aliam pietatem inuenio, quam non mentiri. Nec minus pietatis habet ubi lapsi fuerint adnotasse: quia auctoritatis suæ pondere incautos alios traheret in ruinam: veniamus ad primam examinis authorum erroris huius partem.

2. **E**ius vero Authorem, & Ducem Cassianum extitisse quicumque eum à Semipelagianis censent indubitato tradunt: verum quidquid de eius in re hac doctrina sit (de quo statim) erroris eius Ducem non fuisse, & primum authorem, sed ante ipsum vt argumentorum contra Pelagianum suum errorem, Iulianum ad Semipelagianismum temperasse, author nobis est Angustinus lib. 4. ex sex quos contra ipsum scripsit c. 3, sub init. Vbi hanc eius doctrinam, refert. *Ad capeffendam perfectionem hominem adiunari, quod ipse posuit (vtique volens) pergit Angustinus, volens intelligi hominem per se incipere sine gratia, quod perficit gratia.* Cæterum, cum hic semel, vtque argumentorum contra pristinum suum errorem actus id docuerit: Cassianus vero (si in eo errore fuit) non semel, nec aliud agens, sed sepe, ex instituto productisque fundamentis docuisse primo videatur, non immerito eius erroris Dux haberi poterit. Sed tamen Cassianum in eo errore fuisse non à Deo exploratum, atque alij plures iudicant, cenfeo, non tamen eum ante vtriusque partis momenta perpensa ab eo assero immunem. Et quoniam illis æque librandis iudicioque illo in re adeo apud eruditos controuersa tandem doctrinæ, ingenij, sanctitatis eius, examen, & iudicium præcedere oportet, certa de iis erga Cassianum iudicia premitto: & præter commune illam Massiliensium laudem ex Prospero, ipsorum hoste, epist. ad August. ver. finem. *Multum nos, & vita meritis antecellunt, & aliqui eorum adepto nuper summo Sacerdotij honore supereminant.* Et sub finem: *Meritis, atque honoribus claros caligo istius opinionis obscurat.* Quæ Cassianum vtpote Massiliensium Sacerdotum præcipuum, ac Prosperi sententia erroris eius Antesignanum in primis tangit, sunt de Cassiani ipsius vita, doctrinæque specialissima, & grauissima magnorum virorum testimonia.

3. De eo quippe eiusque scriptis Prosper ipse iam peruenit in suo Chronico, absque vlla nota, summatim cum laude his meminit. *Joannes Eremita cognomen Cassianum in Massilia insignis & facundus scriptor.* Gregor. Turon. 10. Histor. Francor. capite 29. de Abbate Anicio agens Cassianum cum Basilio connumerat, & inter sanctos Cænobiarchas: duo quippe Cænobia alterum virorum, alterum foeminarum instituisse author est Gennadius, S. Eugenius S. Lupicini discipulus regulæ Cassiani addito *venerabilis* cognomen meminit, testis sancti rom. 1. die 1. Ianuarij S. Iulian. Tolet. Archiep. & Prosper. Hist. cap. 1. j. & 33. bis Cassianum citat, & cum August. coniungit. Sygisbertus in Chronico anno 427. Cassianum, vt virum Præclarum commemorat. Raphael Veleran. lib. 13. antropologia verbo *Cassianus* eius opera laudat impenfe. Gennadius anno 421. pag. 43. illum inter Scriptores Ecclesiasticos cum Enagrio, absque vlla nota, recenset, cumque à Leone Pontifice tunc Diacono Cardinali, vt contra Nestorium de Incarnatione scriberet, rogatum fuisse ex Gennadio refert S. Benedictus in Regula cap. 42. & 43. & eius tandem Monachum Cassianum lib. de institut. diuinar. lect. cap. 2. 9. (cuius etiam verbi in Chronico generali S. Benedicti) centur. 1. capite 3. anno Christi 500. ait: *Cassianum Presbyterum, qui conscriptus de institutione fidelium, sedulo legit.* Gregorius vero Magnus Cassiani lectione frequenter delectatus legitur, & S. Fulgentius Ruspensis Episcopus collationum huius ne ad perfectiorem vitam vehementer accessus ipse nostrum Guesnay. lib. 1. c. 50. numero 6. S. Gregor. Turon. lib. 10. histor. Francor. c. 29. de Pelagia & Arzelmæ ait: Cænobium ædificauit, in quo, non modo Cassianum, verum etiam Basilij, & reliquorum Abbatum, qui monasterialem vitam instituerunt, celebrantur regulæ. Bernard. peculiari regula sua c. 4. iubet pro spirituali profectu legi collationes Cassiani, Tricimus de scriptoribus Ecclesiasticis pag. 218. de Cassiani operibus agit. In his collationibus Sanctorum viris, & nescis Monachorum instructio est. Vincentius Bellouacensis de S. Dominico collationes Cassiani assidue dicitur lectissimæ doctrinæ eius generali non approbatione solum, fed iugiter laudat & commendatione subiunda lib. 40. specul. lib. 10. c. 18. quem morem S. Thom. Aquinatis fuisse in eis vti habetur, atque 2. 2. quæst. 184. & 189. ad suam doctrinam de statu perfectionis confirmandam Cassianum, vt probata, nullamque suspectæ authoritatis Doctoris testimonij vitiur. Sanctus denique Patriarcha noster Ignatius vigilantissimus omnium Cassiani operibus & collationibus in primis continuo legendis incubuit. Eademque lectionem prodicentium ad perfectionem omnium instructione Magistrum Nouitiorum regulam esse voluit. de regula ipsius. Noster Didac. Alvarez de Paz. c. 10. lib. 3. c. 4. pag. 5. insignes Cassiani collationes appellat, & omnem spiritus doctrinam continentes: est autem Alvarez insignis Theologus & scripturarius Professor: noster etiam Theophilus Raynaudus sæculi nostri Doctor, & scriptor facile princeps in suo Valeriano t. 2. n. 2. easdem collationes vocat *perfectionis medullam*. Est autem valde notandum collationem 13. Cassiani, & tunc, nunquam habetur: habetque semper fuit eas sententias continere, ob quas perfectum Cassianus à Prospero lib. contra collatorem de Semipelagiano errore accusatur, & carpinar. Item Eucherium Cassiani scripta fuisse scripta in Epitomen redegeffe testatur Gennadius de viris illustribus in Eucherio. Adnotat enim (etsi parum Cassiano æquus) anno 471. quam epitomen vidisse ait Triteinius ubi proxime testaturque Gennadius iam citandus, & Cardin. Petrus Damiani lib. 1. epistol. 19. atque in Iudice operum Eucherij apud Bibliothec. sacram tria eius opera desiderari dicuntur. Primum de laudibus Eremitæ ad Hilariū: secundum epistolatum ad diuersos. Tertium compendium D. Cassiani, & Dionysij Carthusiani pro præcedenti collatione ab ipso sub hoc titulo nuper appositum, doctrinæ Catholicae Dissertatio. Nihil vero ibi doctrinæ eius collationis corrigenda, summam omnia eius testimonia & rationes redigisse solum, que addit §. 4. quoddam Prosperi regulas & oblationes, & §. 5. quoddam Ambrosij testimonium. Quæra vero Cassiani laus est, duos adeo illustres Doctores totum operum.

operum, non probatores solum, sed ad publicam vitiatam compendia illa pro faciliore legentium usu scriptis.

4. Sed vero his, vel non lectis, vel non obstantibus, Prosper, Aquitanicus Semipelagianorum, sine Massiliensium erroris, non sequacem modo, sed Patronus, ac Ducem Cassianum censuit, & opusculo integro contra collatorem proinde consutavit: cuius præsertim autoritate effectum fuit, ut in Concilio Romano septuaginta Episcoporum sub Gelasio Papæ, et Apocrypha fuerint damnata, ut constat ex c. sancta Rom. dist. 1. 5. Ado Viennensis in suo Chronico anno Christi 433. Semipelagianum ostendere Cassianum multis contendit: ex quo præcipue Baron. Gualterus, Gordonius, & Alardus Gazæus eos in damnando de Massiliensium errore imitantur Valquez, Soarius, & Herize & Ruiz de Montoya citatis citandisq; locis, & postremus hic citat. 14. sect. 1. n. 4. sect. 5. num. 11. conclusit. Excusatione propositionum hac super re notatur accusari Ecclesiæ contra Cassianum censuram memoratam ex c. sancta Romana dist. 1. 5. sed tamen 6. Illustrium eorumdem, & eruditiorum, Historiographorum, qui super hac, & aliis eius doctrinis referendis Cassianum accusant, varietas, & inconstantia, ac secum ipsis repugnantia animaduertatur, haud magni eorum damnatio ipsis videatur habenda. Et de Prospero quidem Gennadius Massiliensis Episcopus, vir sanctitate, & doctrina sub illius tempora præcellens, de vitiis illustribus ad librum Hieronymi quem de Prospero scripsit, & librum eius aduersus opuscula adiecto suppresso nomine Cassiani, quæ Ecclesiæ Dei salutaria, ille infamat notat. Et quamvis cum obinde cum Cassiano Sixtus Seneca. 6. Biblioth. annot. 1. 84. & Ioan. Morinac. operibus Prosperi ipsius industria cussit erroris Massiliensis inuentum Vincentius tamen Bellouacensis, pluculum 5. Thantiquior. 4. p. Histor. lib. 20. c. 58. & S. Antonin. 2. p. histor. tit. 1. c. 11. Gennadij hanc de Prospero querelam, dum sine huius defensione, illiusq; reprehensione memorant approbare videntur: immo S. Antonin. tit. 10. c. 10. expresse approbatur dicens: Cassianum a Prospero iussisse, & superius lectum esse: potuisseque ipsum quidquid in Cassiano reprehendit, in bonum sensum interpretari: ut etiam Gaspar Callalius censet tandem lib. 1. de quadripartita Initia cap. 3. et si initio dubitauerit: de quo nos, ac de Gennadij doctrina inferius. Iam vero, quo loco Adonis ac reliquorum historiarum super Cassiani doctrina autoritas sit reponenda, cum ex falso ab eisdem Cassiano impositis, tum ex eorum circa præsentem eius errorem referendum inconsequentia, & varietate videamus. Ado enim cautiissime de gratia, & libero arbitrio Cassianum legendum, monens addit, sed & Enchiridionem hæresi (quæ teste Rabano Mauro carnium elum, & coniugij vsum illicitum esse docebat) incautus fuit: cum tamen nihil ei errori ad sonum in scriptis Cassiani legatur, notaturve ab alio vquam fuerit.

5. Ado item, ex quo etiam Baronius, Gualterus, & Gordonius aiunt Cassiani opera expurgata a Cassiodoro fuisse qui tamen c. 29. diuinar. instituit, à victore quodam (scilicet Martyritano Episcopo) id præstitum restatur. Baronius vero tom. 5. pag. 654. & Gualterus addunt: ea Cassiani opera ab Eucherio etiam fuisse correctæ Alardus Gazæus Dionysium Carthusianum collat. 3. correctorem addit, cum tamen uterque nihil doctrinæ ac fundamentorum in suo Epitome (præsertim ex collat. 13. Dionysii) omiserit, ut vidimus sub numeri tertij finem: quin Dionysius opusculo ibi citato, ac eiusdem Gazæi opera collationi illi adiecto §. 2. hæc a Prospero vehementer accusata Cassiani verba affert quod resistentes quoque, & longe fortius vocet: multos allicit ad salutem: peccare volentes liberat: coram voluntatis explende. Et sane cum Cassiani propositiones collationis illius 13. quibus præcipue, & ex instituto impugnandis librum totum contra collatorem Prosper euulgauit, quibusque Cassianus Massiliensium hæresi consonasse, vel adhaussisse in primis videtur, in ea collatione quam nunc habemus illis ipsis verbis, quibus a Prospero confutandæ proponuntur, extent: erroris Massiliensis à tot grauissimis eius correctoribus castigatum: correctumque nihil fuisse, euidentissimum est. Denique Baronius tom. 5. citata pag. 654. ait: Cassianum, quem nunc habemus, sanum esse, & ab omni prorsus errore purgatum, (quod, & Cassiodorus vbi proxime, & Roluicidus in vit. Patrum Prologom. 6. cen-

Christoph. de Ortega de Deo 1^ono, Tomus II.

suere) cum tamen extet nunc collar. 13. quod toto illo suo libro contra collatorem reprehendit Prosper, cuius autoritas, vel vnice illum de errore Massiliensium fecit suspectum: quare dum id etiam Catholicum Baronius indicat, dum totum Cassianum, quem habemus, sanum prorsus approbat, totum fundamentum ipsum de Massiliensium errore appellandi & condemnandi euerit, ac rigida suæ censuræ nesciens contradicit: sed nec in magnis adeo viris totis historicis, consequentia tam rigida querenda exigendaque est. Poriori iure expostulandus in consequentia huius venit eximius nostri Doctor Franciscus Soarez Theologiæ Scholasticæ sæculi proximi columen alterum, consequentia proinde, & tenax, & Patronus, qui cum Baronio, & citatis ipso antiquioribus Massiliensium erroris damnat Cassianum 1. part. lib. 2. de prædestinat. (qui de eius causa est) c. 7. & tom. 1. de grat. Prolog. 5. c. 5. cum tamen in opusculo... dixerit se nihil erroris in Cassiano, quem utique cum integra collatione 13. habemus, inuenire. Denique doctrinæ Cassiani hac super re infamatores Historici in eo etiam secum, & cum veritate certant: quod Gualterus, & alij rege Cassianum de Christi gratia contra Pelagium scripsisse primum lib. de Incarnatione dicunt; postea vero in collationibus lapsum in Semipelagianismum esse. Constat autem ex ipsius Cassiani præfatione lib. de Incarnatione collationes scripsisse antequam opus de incarnatione Leonis Pontificis hortatu contra Nestorium aggrederetur, ut notauit Gennadius, fateturque Baronius tom. 5. pag. 567. qui absque fundamento vilo, gratisque ait, Leonem id muneris Cassiano demandasse, ut quæ ex Semipelagianismo ex collationibus anno anteriori, & ante Concilium Ephesinum, eius operis occasione traderet, retractaret, nec solum contra Nestorium scriberet; immo, & contra omnem verisimilitudinem cum nulla in opere illo de incarnatione Cassiani anterioris suæ doctrinæ mitior interpretatio, nedum retractatio inueniatur: quorum alterum, & tunc necessario fecisset, si à Leone de suspitione eius hæresis monitus, cuiusque purgandæ Pontificio consilio, & hortatu illud opus susceperet. Quin vndeunque suspitionis concius, dum viveret, eam à se, vel retractatione, vel sensus Catholicæ sui explicatione, vel sententiæ qualiscunque esset suæ defensione, suæ doctrinæ, & animi sanitatem necessarium, & ex instituto ostenderet: quod prælitum nusquam ab ipso fuit. Quæ autem ex Cassiano his Authoribus errorem sonant, inferius producemus opportunius.

6. Ex aduerso autem Cassianum ab omni Semipelagianæ hæresis nota & suspitione iusta liberant Gennadius eius sub Chrylostomo condiscipulus loco citato Ioan. Dominici Dominicianus Cardinalis, & Episcopus Rhagularus S. Antonini (ipso teste) vnicus Magister libro cui titulus amor charitatis & S. Antoninus citatus, ac fere ad verbum recitatus n. 4. & Bellouacens. n. 3. Henric. Cuychius Episcopus Ruremundensis annot. 1. consoria in Cassianum Petrus Ciaconius annotationib. in Cassianum proposit. 2. Pefantius 1. p. 23. a. 5. d. 2. Gaspar Callalius cit. etiam eod. n. 4. fuscè verò ac recentissimè multo ingenij, & eruditionis pondere noster Ioan. Bapt. Guesnay edito lib. cui tit. Cassian. illustrat. Lagd. anno 1652. antiquiores benignas aliorum Cassiani interpretationes referens, & citatus lib. 1. c. 62. probans: quibz ad meritum possunt, quot ex præfatis Patribus & scriptorib. eius doctrinam absolute commendasse retulimus num. 3. præcipue Eucher. & Dionysius Carthul. eius, nullo mutato, per Epitome transcriptores, & Leo Papa, qui paulo ante habitum Ephesinum consilium, cum scilicet Cyrillus Alexandr. alique Catholicissimi, & doctissimi Patres florebant, scribendi contra Nestorium Cassiano curam, quasi delectu mandauit: quod homini erroris Semipelagian, & ex iam vulgaris, ut vidimus collationibus suspecto (etiam in Doctorem probatæ vndique fidei Catholicæ penuria) non, nisi per imprudentiam summam mandaretur. Adnumerari defensoribus Cassianæ in re hac doctrinæ Catholicæ, docti plures Recentiores possunt, quos ita censentes audiuimus, tamen si prælo defensiones Cassiani non dederint: in quibus Pater Ioan. de Iturenemeritis Theologiæ Professor, qui modesta causa Ioan. p. j. nomine Comment. in 1. p. S. Th. prælo

A A a

emiss,

ORTEC
Incorporated
D V I d

illius praefectus, & fufcepit; neque iudici eius contra Caffianum fequaces horum testimoniorum fide fecerit meminiffet, ut, quoquo illa modo interpretaretur, fenfu Catholico diuerterent: quod fatis omnibus pariter debet Proferpium de preconcepto contra Caffianum iudicio fatuentem folommodo curale, & religiofe ex eius folum fententia potius, quam lectione Caffiani; atque operum ipsum Genuini fenes indagine Semipelagianis erroris reum egiffe. Veniamus tandem ad collationem illam 13. quam attentius legimus Proferp. & inpuandum fufcepit, ac vehementer accufavit: in eius vero capite 3. Catholicam fententiam agnoscit, & ad hanc fententiam, quod nonnulli fancti Auguftini fententiam recognovimus, in qua, & fufcepit inquit Proferp. nulla Catholici de ingenuo Caffiani ad rem hanc difputato: immo addidit, non effe poffet: funt autem Caffiani verba. *Quid mihi nuffet colligitur, non folum actum, verum etiam cogitationum bonarum ex Deo effe principium: qui nuffet, & initia nuffet volentibus infpirat, & virtutum, quae opportunitatem eorum, quae velle cupimus, iuvant praebendi.* Sed vero in ea fententia Caffianum etiam in collatione illa perfeveraffe poffit facile Proferp. agnoscere, & fequentia, quorum ipse non meminit, fident cap. enim 8. ait. *Adhuc ingitur in fpiritu nuffet divina proteccio: in tantaque effe erga creaturam fani ficut Creatoris, ut non folum conftitit cum, fed cum praecedat ingitur providentia: quam expartit. Probae conftituit dicens: Deus meus mifericordiam eius praemittit me, capite 17. Protector, ac Salvator dicitur, praemittit admoer, & ignorantes, neque iniuiti atque infatemi.* Denum c. 18. non folum eidem fententia infert, verum, & genuine fup interpretatorem, *vis fuerit locis aduerfe luculentiffima vnam indagine;* & quali digito, verbis hifce demonftrat. *Idcirco hoc ad verbum Patribus deferunt divini effe munera primum, & ad datur vniufqueque ad defiderandum quod nuffet, & fup datur, ut in alterutrum partem plenum fit libere volentibus arbitrium.* Sabat etiam boni operis poffibilitatem & praefeverantiam gratia Dei effe tribuendum: concludit nemem. Si autem vniuerfifatis Deus omnia in omnia non dandus effe operari: ut incitet, protegat, & auxilium non dnt ut auferat, quam femel conceffit arbitrio beneum. Quae cum, non folum in opere collationi tota fandi refertur a Caffiano, fed in eadem collatione (ex quae vultum ille a Proferp. & fequitibus heretis Mailienfis accufat) ad expreffa finitque doctrinae de libello iubeatque renunciavit, & reliquis memoratis collationibus conueniens, effe Caffianum errorem fuum regere, vel fallaciter fententia in diuerfa fufcepit & aduerfa iactatum, ut ex Proferp. Vafq. d. 39. cit. c. 1. & 1. d. 199. c. 4. & Ruiz dicitur, & de inconfantia praefixo tota recte praefpondet, & nuffet mille non effe: non folum de viro horigenij, & doctrina laude ceteris tunc praefante, & Acaemij Mailienfis Scholafthico Theologo Magiftro nuffet probatiffimo, & Guelnay nofter probatiffet nec de bardo, fup horigenij, neque qui, non ingeniij & doctrinae inquam, fed de nuffet aliquid retinet, nec eius quod fcribatet linea poftrema dictionis vix fcripae obliuio foret. Quod vero nuffet praefpondet: his Caffiani fententis Catholicum fententiam de externa folum gratia legis & praedicationis, quam ipfum Caffianum fententia praegruentis nomine interpellat, fufcepit locutum multis alius testimonio Caffiani hinc nuffet collectis, a Deo fufcepit, ut in Ruiz ipfe citat, & nuffet inaudirum rejecit, & certe (quidquid de locis illis cogitis fit, & de veritate fententiae, quod praedicatione gratia Dei fit, cum illa folum neceffaria non altitaret, quod fufcepit, & de ente fupernaturali, contr. & gratia nuffet) recit, & fententia quae de gratia intrinfece vocatiffet & infpirationis expreffa funt, minime ea folatione conueniant.

8. Et quoniam recitatis proximè Catholicis prædictis
Cassiani testimonium genuini eorum, quæ in ipso Scempe-
lagianisnum sonant in Catholicum sensum interpres
ostenditur: videamus, quæ contra ipsum ex eorum scriptis
duriora ab aduersariis producantur. Primum ex causa
collatione 13, quæ Prospero totum in collatore Catoli-
cum stomachum torti, repetendum hic est, et colla-
tionem capite decimo tertio aiebat. *Occasione quodammodo
Dens querit, quibus humana signis corpus dissolu-*

non irrationabilis munificencia sua largitus videatur; dum eam sub colore cuiusdam desiderij, & laboris imparet; ut nihilominus gratia Dei semper gratuita persueret, dum exiguis quibusdam parvisque conatibus, tantam immortalitatis gloriam inestimabili tribuit largitate. Dixerat autem c. 89, & 12. Dixitque postea c. 15. liberum arbitrium facultate, viribusque suis posse præbere salutis initium, credendo, timendo, desiderando, petendo pulsando, per vigilas & ieiunia lib. 12. de institut. renunciant. c. 14. Dicimus enim secundum Saluatoris sententiam. Matth. 7. Dari quidem penitentibus, aperire pulsantibus, & à quærentibus inueniri; sed petitionem istam, pulsationem, & inquisitionem nostram non esse condignam, nisi misericordia Dei, id quod petimus dederit. Tertium testimonium est ex lib. 6. de institut. renunciant. c. 18. ubi ait, gratiam Spiritus Sancti dari; pro ut se quisque suo labore, & industria dignum præbuerit. Hæc sunt, quæ durius in Cassiano sonant. Cum autem ea omnia idem sonent, neque omnia ex libro collationum sint, sed ex lib. de institut. renunciant. qui cum à semipelagianismo defendunt quod in lib. collat. non ex propria sententia sed Petri, qui, iuxta cuiusque inscriptionem in eis sunt locuti, & relativè solum scripserit ex parte solum protegent, quem alia ex parte Genloris istibus apertum nudumque relinquunt: suasque quoad collationes adhuc defensionem fidem debilitant; ex his est Henricus Cuychius annotat. 1. Genlor. in Cassian. qui postremum testimonium de gratiâ iustificantis formaliter in æquitate, pro ut se quisque ex gratia auxiliante, cui suam adiungat industriam, disposuerit, non absque allectis interpretatur: sed defenso hæc ad secundum testimonium non ita facile extenditur. Præterea, tam secunda hæc quam prima & tertia iam subicienda interpretatio, & defensio genuinum Cassiani mentem, & legitimam defensionem non assequitur. Tertia itaque interpretatio, & defensio Petri Ziacionij proposita, citata est opus per arbitrij nudas, & puras vires elicium, dispositionem, & causam remotam per accedens, & indirectam esse: quod & Scholastici plures, qui post Araucanum secundum (in quo de Pelagianorum reliquiis semipelagianis, siue Massilianis actum est) immo, & post Tridentinum scripserunt, etiam docent, ut quæst. 3. videbimus. Hanc Cassiani interpretationem alij probant: nec video cur non etiam noster Ruiz de Montoya ipsam pro Cassiano sequatur: siquidem hunc sensum de causa per accedens remota, nec actiua, & à nobis data, sed passiva, & à Deo quæsitâ, ut ait d. 16. sect. 1. num. 8. (ubi Marcum Eremitam obinde à Massilianis liberat suspensione, & sect. 2. multis confirmat) Catholicum reputat: etenim in primo ex durioribus Cassiani testimoniis legatur, & contra ipsum recitatur. *Oscipius quodammodo Deus querit*: quin reliqua eius testimonij huic intelligentiæ repugnent: maxime cum ipse sectione citata, numero 5, opera aliqua moralium virtutum, quibus lex naturalis impletur, graui tentatione deficiente viribus nature tribuat Alij respondent: virtutes morales propter naturalem honestatē elicatas promoueri à eo per fidem, ob honestatem supernaturalem elicantur ut autem promoucantur, debent, etsi non meritorie, & influxiue, assistentialiter ut subiecta promouenda sui promotioni præcedere: sed nec in habente fidem diuinam iidem certum existimant ad actum etiam supernaturalem omnem excitatione Dei per supernaturalem vocationem, & gratiam opus esse. At tandem duplex gratiæ, & vocationis excitantis Dei internæ genus esse aiunt: alterum genus, quasi communis, & vniuersalis gratiæ excitantis ad omnem bonum affectum, & conatum nostrum: alterum specialioris gratiæ, atque vehementioris, qua motus excitati per generalem gratiam illam promoucantur, atque hanc in Zachæo, & latrone, & centurione ex fidei per generalem gratiam concepte merito recognoscere Cassianum aiunt, in Beato Iob. lib. 2. Abrahami collat. 13. c. 14. cuius fidem aliquam, cum inspiratam à Deo negat, eam non ex Dei gratia illa generali habitam censet, sed tantum non esse à solo Deo specialiori gratiæ absque vili libertatis eius infusam, ut testimonij iam ex eo c. recitandis significari videntur.

9. Nolimus autem rot ambagibus atque doctrinis, quæ prolixius Theologicum examina requirunt, sinceram mentem, Christoph. de Ortega de Deo Tuo, Tomus II,

tem, & genuinum sensum Cassiani, qui satis ab ipso videtur expressis indagari: germaniorem ergo Cassiani interpretationem, & solidiorem eius à Massilianismo, eiusque suspitione vindicationem eam putamus, quam ipse testimonij recitatis à n. 7. expressit: non solum sententiam negantem gratiæ Dei cuiusvis bonæ nostræ voluntatis, & actus initium, ut inceptam, & sacrilegam reijcientis testimonio primo, ex lib. 12. de institut. renunciant. c. 16. sed & duobus postremis ex collat. 13, cap. 18. productis: quibus id solum se velle declarauit, non ita gratiæ Dei nostrorum actuum, & operationum honestarum negotium esse tribuendum, quasi nihil in eis de suo arbitrij creati libertas Dei gratiæ necessarie cooperant, ipsaq; bene vtens apponatur. Hoc igitur solum Cassianus oppositis contra ipsum testimoniis durioribus videtur clare contendisse. Atque eam constantem vbiue Cassiani mentem fuisse, (missis aliis ex ipso citatis, recitatisq;) collationis illius 13. c. 13. (ex quo acrius impetitur) contextus & sequentium capitulum textura, & contextura suadere facile videtur. Etenim largitatem gratiæ, cui tribuendæ occasiones, Deus quærit dicitur, & colorem, non gratiæ, ex qua necessario præeunte operamur, seu, ex qua prædestinatio dispositio, atque prædestinatio inchoatur; sed electionis, ad executiuam donationem gloriæ intelligit præ cuius magnitudine merita ex gratia profecta, cuiusque bono vtu nostro, & cooperatione parata à Deo nihil habenda sunt, ut tantæ largitatis gratiam non euacuent: id quod ex illo 2. Corint. 4. *Momentaneum & leue æternum gloriæ pondus*, &c. patet. Quod autem, non de labore, & merito è puris arbitrij viribus, sed ex gratia etiam Dei nos iuuante, & cooperante nobis ad gloriæ tantæ meritum, quantumcumque illud, agat his plane ostendit. *Idcirco prædictus Magister gentium, licet gratia Dei Apostolatus gradum sortitum se fuisse testatur; amen, se quoque diuina respondisse pronuntiat dicens: Et gratia eius in me vacua non fuit; sed abundantijs illis omnibus laborauit; non autem ego, sed gratia Dei mecum*, uti agens scilicet omnis mei laboris principalis. Nam, cum dicit laborauit conatum proprii signat arbitrij: cum dicit: non autem ego, sed gratia Dei, virtutem diuinæ protectionis ostendit: cum elicit mecum, non otioso, neque securo, sed laboranti eam cooperantem (non subsequenter) fuisse declarat. Cum, ergo aliis omnibus Præcellentes Pauli conatus, & labores ipsos, & Cassiano atque omnibus fatentibus, ex Dei gratia fuerint, nec nisi ex illa, ipsique cooperatione arbitrij Pauli potuerint provenire, atque in eis conatum, cui gratiam tantæ largitatis, præ sua magnitudine gratuita, ex Pauli sententia Cassianus asserat, tria de huius mente in eo textu apparent. Primum non agi ibi de electione ad primam gratiam vocationis, sed ad gratiam retributionis gloriæ: secundum agi de meritis solum ex gratia partis. Tertium, nullum aliud meritum, aut conatum voluntatis nostræ, quod exigit, vel expectari initio dixerat, ibi à Cassiano recognosci, quod ex sola arbitrij facultate ad gratiam vocationis præcedat: sed solum, quod gratiæ Dei præuenienti cooperetur, quod ipsum ex dictis à se c. 12. persequi se Cassianus ipse c. 13. proficitur ita illud inchoans. *Et ita semper gratia Dei nostra in bonam partem cooperatur arbitrio, atque illud in omnibus (nullo vtrique excepto) adiuvat*. Quare: quod statim subiungit conatus nostros Deus exigit & expectat, non de expectatione ut gratia do, netur, ac sit, sed vt nobis cooperetur, quæ iam est vt in omnibus cooperetur, intelligi potest ac debet: cum alioqui in illis, quæ ipsam præcedant bonis, non cooperaretur: quare solum vult nouita gratiam Dei solum bona in nobis operati, ut arbitrij in eis edendis non expectetur vltus, c. vero 14. hanc suam sententiam vltius multis confirmat exemplis, in Beato Iob, primum ab illis verbis. *Si enim contra inimicum non sua virtute sed Dei solus fuisse gratia protegente (cui proinde arbitrium Iobi nullatenus cooperaretur) congressus, & absque ulla virtute patientia sua diuina tantum opulacione suffultus tot Diaboli tentationes superasset, adhuc inquit, querelæ Sathanicæ. Nunquid Iob finit a timore Dei? Sed aufer manum tuam locus esset, sed, cum non iteretur, non De (vtrique solius) sed illius virtutis se victum Sathanas confiteretur. Addidi textui huic illud solius: tum, quia erat in 1. p. textus, quam è Sathanæ silentio probat: tum, quia infertuale virum Iobi ex protectionis diuinæ explicatione à se subintellectum, probat*

his verbis, *Non enim ab illius, Sathanæ, impugnatione sic protegens, ut nullum virtuti humana relinqueret locum.*

10. De fidei interuentu centurionis eloquii Chirilii Martialis. *Amicus dei vobis, non inueni tantam fidem in israel.* In eundem sensum sic expendit. Nullius enim laudis esset, ac mortis, si id in eo Christus quod ipse donauerat, (solum felicitet, et in totum, nullo arbitrio centurionis cooperantis vniuersitatis, atque interuentu: neque enim adeo rudis Theologus, hebreus Cassianus, vi industriae arbitrii nostri, et cooperatori gratiae, qua praenimur, atque a Deo iuamur suam laudem merituque non agnouisset; praesulisset; aliquando dixisset, non dedi tantam fidem in israel: quo lorum sensu cap. 13. et anteriori textu huius capituli 14. a Cassiano expressio, a nobilique parenthesi proxima explicato, vim, et veritatem Cassiani adaequata pars extrema habet: immo sensu alio non apud Bardum quempiam, vestissimilitudinem habere poterat, vel eam proferre, scribereque suo nomine auderet: siquidem fidei, operisque cuiusvis et libertate arbitrii nostri cooperantis gratiae, et vocationi Dei donatio a Deo non formaliter in fide, sed in radice congrua vocationis; iuxta Augustini phrasim, non ita a Deo donatam fidem, et opera nostra, vel nihil in eis laudis, et industriae nostrae adeo inueniatur, vel rudi alicui Theologo sonare: ex contextu eodem, et explorata mente, et intento Cassiani in aperto est Catholicissimus sequens infra propositionis sensus de fide Abrahami ad id Genes. 21. *Tenuit Deus Abrahamum, vbi ait. Non enim illam fidem, quam et Dominus inspirauit, sed illam, quam vocatus semel, atque illuminatus a Domino per arbitrii libertatem poterat exhibere, experiri voluit diuina iustitia.* Vnde non immerito fidei eius constantia comprobatur, &c. Vbi duplicem fidem Abrahami alteram supernaturalem ex Deique gratia ortam, quam Deo inspiratam vocat: alteram vero ex solis viribus naturae, et arbitrii libertate profectam, et cuius merito laudaretur agnitam asseritque a Cassiano eius aduersarij contendunt: non attendentes. Secundam hanc Abrahami, quam dicunt, ex viribus arbitrii solius ortam textui aperte repugnare cum eam ille dicat, *quam vocatus semel atque illuminatus a Domino per arbitrii libertatem: supposita nimirum Dei vocatione et illuminatione, quae nil aliud, quam interna vocatio, et illuminatio gratiae est poterat exhibere.* Eligitur germanus sensus, mentioque, et sententiae quam Cassianus pergit conformare confirmis: in fide, quam Deus absque arbitrii gratiae cooperantis libertate Abrahamo infudidisset, nihil esse, quod Deo probaretur, ab eoque a Deo laudaretur, neque in eius subueniente gratia Dei perfectiurata. Rufus eidem sententiae fide inferius insistentis ad id Deutron. 13. iuxta lectionem Septuaginta interpretum. *Si surrexerit inter vos Propheta, &c. ait: Quid ergo, cum istum Prophetam, aut hominem surgere permiseris Deus, itane eos, quorum fidem probatus disponit, prociurum credendus est, vel nullum penitus locum, quo suis viribus cum tentatore conficant, libero eorum relictis arbitrio? Inferius vero id i. Corinth. 10. *Qui stat vident ne cadat:* his ponderat. Sollicitam reddere arbitrii libertatem, quam virgine mouerat percepta gratia, vel stare per industriam, vel cadere per negligentiam posse: perinde percepta gratia, non vtique abique illa totumque, ac solum in 14. et 13. inuentum fuisse: non ita nos gratia Dei toties a te, ad quodvis bonum opus, & saluis intentioni catholice praerequisita, praecentui, vel nihil ad bonum eius vsum, vel abulum potestatis arbitrio nostro relinquatur, his collectis, & per summam concludit. *In his igitur omnibus approbat: ita semper diuinam gratiam propriis eius conatibus congressi aduersum spirituales facili inimicos, vel non etiam propriis eius conatibus congressi aduersum spirituales facili inimicos: in quibus, vel gratiam Dei videtur, vel informitatem suam speramus intelligas: & ita dicitur, non de sua fortitudine, sed de deo semper liberare iussit, aique ad suum ingitur recurrere Protectionem.* Huius interpretationis veritati, et ingenuitati fidem faciunt innumera eius loca recitata, maiorque ex parte, vitandi tadii causa, citata numero 77. quibus expresse gratia Dei tribuit cuiusvis boni nostri operis initium.*

erit. Sed id iniques de Prospero illum Massilianum tenore rem agente: de Gelasio Papa eius scripta dante: de Celestino Papa eundem rem super hac agitante: et epist. i. ad Episcopos Gallie: pro Prosperi, & Hilarii Augustini doctrina. Quid demum de eo eruditissimi Chronologi: immo, & Scholastici suppetunt, ut minimum illum Semipelagianismi habentibus, dicantur esse: Et de Prospero, cuius auctoritate legitur de Semipelagianismo suspectus Calfanius fuit, vidimus, quod facit Gennadius conquefusus fuisse, quod innoceatiam famauerit. Bellouacense, & S. Antonino qualesque approbantis, & S. eodem Antonino & S. illius Iohan. Domini sententia scribente: quod scripta Calfani cursum, & superficialiter legerit: cum eo confuso intellexit quod illa impugnavit, que in bonam partem & Catholicum sensum posset intelligi, et vi quare illi & Doctores interpretati sunt, & accurata nostra interpretatione num. 10. & 11. monstrauimus. Sed Prospero Catholicæ veritatis contra errorem Massilianum Presbyterorum plurimum zelo contra Calfani collationes scriptis certum omnibus est: atque ea, que capite in deteriori sensum, tamen non genuinum, quæ exantur accurate intelligendi non omnino imprudenter censentur tunc temporis habuisset. Tum quia illic omnium, etiam sapientiorum, Magister Calfanius habebatur, cuiusque proinde sententias propterea interpretari, tanquam præfatis in Ecclesiâ auctoritatibus doctrinæ viri Presbyteri illi se protegerent: quare eas illi quod ab eius discipulis vsuabantur, & acceptas, & impugnatas, nulloque alio examine earum amantissimum prolixo contra illum, & quæ ad proba, & sanctissimum non est. Neque enim prius ex Catholicis illi Proprietoribus humanum id passus est, nec postea. Ego enim, Catholice fidei acerrimo contra Lucernæ propugnator, idem in Tauri scriptis damnavi, quod aliquot eius sententias detortis: tum eorum Lucernæ confirmare, accidisse animadverti Ludovico Bologni in defensione Tauri verbis hinc. Tauri Catholici fidei entior integritatem ea, quæ scriptis Tauri, & plane damnavi, ut cognoscere possint, qui in illis non voluit: sed Eius ardore Ecclesiæ successus indigne iudicet, quæ Tauri magnifice laudatur Taulerum, & sententias suis pro dogmata confirmare nititur: infra. Eius non potest falli dici: utinam Taulerus proferat laus, & non uolaret in monasteria, ego vero in nomine Domini caui: utinam Taulerus rebique gentium cogens esset, aut a compluribus diligerentur legeretur: curam Eius minus circumspicere damnavit Taulerum, non tam studiosè lectum: nequamquam tamen malitiae fessendendus esset & sed ferendus ille zelus, qui inuolabat in Taurum facile illi perquisit, ut propterea iniquam de infestissimo viro Taulero sententiam ferret, quæ ex cationis, Doctorem quemvis Catholicum, sanctissimum, & doctrinæ præstantissimum decens ratio fides Prospero multo est decentior: cum Calfani Massilianus Presbyterorum, in aliis omnibus Duce, & Magister esse cetero nosset: atque Presbyteros illos non solum de Magistri mente, eius testimonia producere, nec potest fundamentum credidisse censens Prosperi ferre aliquam mentis eius examen impensum imprudenter confiteri: et erroris eius illum egerit reus, quod aperta illa hinc erant aduerfa, quam solum legit sententia Calfani continere ipsam arcebat.

12. Cum autem reliqui eius erroris, vt remouit fide-
pctum Casianum agentes Properi, vt maximo, vt mi-
eque auctoritate; & fuitis interpretationibus atque
ex dictis ipsorum fuffragia fundamentum eius exortere
subrunt, & concidunt. Ad illam librorum Casiani na-
per apocryphos relationem à Gelasio Papa citato capite
Sancta Romana. Respondetur ex glossis, Antioch. 4. p.
hiflor. tit. 17. cap. vi. §. 18. Archidiacono Cozzari & al.
decret. cap. 17. numero 1. Dileo de Catholicis infideli-
bus sacre scripture c. 4. fol. 31. ex Hugone de S. Vi-
ctore, & lib. 4. de dogmatibus fol. 203. pag. 1. apocrypha
appellari dubia; non quidem explorata ab Ecclesia in
& auctoritatis, vt in Ecclesiasticis lectionibus vifurum
sunt: sicuti vifurum Patrum aliorum, non nisi Nonarum
solent: quia ab ipse erroris danteur, vt falsipia-
nis de illo eius nota absolute feratur: eorumque praua
falsitate

subinde lectio licita cunctis manet solumque suspensa ipsorum in maturius examen, authoritas, quæ Prosperi sententia, & libro contra collatorum eulogato fuerat in dubium vocata: sed inquit Celestinus Papam epistola pro Prospero, & Hilario, & Augustini de gratia doctrina, quam illi propugnabant, scripsisse compescendam esse quorundam Presbyterorum audaciam qui Augustini doctrinæ de gratia obloquebantur: qui haud dubie Massilienses erant, quorum præcipuus, & Magister Cassianus fuit, & contra quem Prosper ex instituto scripsit pro Augustiniana doctrina. Cæterum, etsi eorum Presbyterorum præcipuus, & Doctor Cassianus fuerit, nusquam tamen doctrinæ de gratia Augustinianæ oblatrauit, neque eius, dum sua scriberet, meminisse adhuc: quare ea Celestini sententia non tangitur. Maxime, cum constet Vincentium quandam Massiliensem Presbyterum Vincentianas quasdam contra eam Augustini doctrinam scripsisse obiectiones, Prosper opusculo integro respondit, atque alios Presbyteros Massilienses capitula quasdam contra eandem Augustini doctrinam de gratia collato studio & ex communi ipsius sententia compoluisse (in quibus Cassianum fuisse, nullo fundamento, aut probabilis specie asseri poterit) contra quos etiam Prosper scripsit librum quem ad capitula Gallorum pro Augustini doctrina nominavit: cum ergo exploratos doctrinæ Augustinianæ hostes, & cum Prospero super ea certantes habeamus, eoque character Celestinus eos, contra quos scribebat notaverit: Plagiariorum more, & vicio, quempiam alium ad eorum numerum trahemus: eo solum quod Presbyter Massiliensis fuerit, eoque etiam nomine, quod reliquorum Presbyterorum Massiliensium fuerit ingenio, & doctrina præstantissimus, atque Academicarum Scholasticus primipilus, ac de cætero Magister: cum nihil eius doctrinæ exploratum in suis scriptis reperitur, ut vidimus, nec aliqua vîquam cum Prospero super Augustini doctrinam concertatio, in qua à Prospero, & Hilario victus declarari à Celestino posset. Accedit Cassianum libris de Incarnatione vbi apertum, non solum Nestorianis, sed & Pelagianis bellum indixit, hanc etiam Semipelagianam heresim, Pelagianæ reliquias scilicet, acriter infectum esse. Eam dicens, *venenosam certi erroris, incerti nominis, nuper in diebus nostris ortam*, ut bene observavit Guelaaq. noster lib. 1. Cassiani illustrati c. 64. num. 11. sub cuius finem hæc ex Cassiano etiam recitat, ita scribens. *Nunc quod paulo antea dicere cepimus exequamur: ut omnes (cum in Pelagianis cineribus ignes quærent te, & novis sacrilegiorum flammis fauillas veteres excitare. Cineres autem erroris Pelagianum non error ipse, sed eius reliquia, Semipelagianus error, vocitatus à suo exordio fuit: nec novus flagitiorum flammis fauillarum veterum error ipse Pelagianus dici vîquam potest. His forte deceptus Baronius, & alij libris de Incarnatione Semipelagianismum à Cassiano retractum crediderunt; quem potius ab ortu suo illi inuictum probant.*

13. Ad Historicos: ex eorum, quoad rei huius historiam, varietate, inconstantia, & contradictionibus notatis num. 4. & 5. claret, testes varios esse, nec fidem facere posse, suamque ex Prosperi iudicio, infecto Cassiano sententiam dixisse. Quod, & Scholasticis Cassiano adversus euenit, qui, si attente, ac sine damnationis præiudicio, ut nos fecimus, Cassianum legissent, aliam forte de eius scriptis ferrent sententiam. Nec dubium est, quin illustres illi tres sacris insulis insigniti Dominicanæ familiæ primi Magistri, & primores, n. Cassiano & Prospero veratissimi, aliorum historicorum, & Scholasticorum iudicio lancem, ut non deprimant, æquent. Nempe Ioann. Dominici Rhagutius Archiepiscopus, S. Antoninus Florentinus, Vincentius Bellouacensis Præsul. Quibus, si Eucherium Lugdunens. Episcopum, victorem Episcopum Martyranum opera Cassiani, & sententias omnes, non approbantes modo, sed pro commodiori fidelium vîu in Epitomen redigentes, ut vidimus, Genadium Massiliensem Episcopum, ac Leonem Papam addideris defensionis Cassiani lancem præponderare videbis. Nec æstimo accurata nostra textuum difficultiorum, & contextuum meditatione, & interpretatione, (cui antecessores nostri, dictis aliorum referendis, computantibusque solum contenti, non incubuerunt) eleuandam: id

autem laboris suscepi, tum, ut de more non aliorum sententias transcriberemus tantum, dum nostram scribimus: tum, quia in aliorum censuras sumus semper charitatis lege difficiles, atque in aliorum doctrinis ea quibus exculemur, inquirimus, non quibus damnetur (quod Cassiano Doctissimo suæ tempestatis, sanctissimo viro, communi tunc, & post hac, monastica, atque Evangelicæ perfectionis Magistro, vel maxime debetur) tum quia in omni republica meliorem innocentiam æstimo, quam correctionem. Præsertim, cum eius hominis delicta erroresque sunt, qui præ sua excellentia, & amplitudine errandi, ac delinquendi facere auctoritatem, nec solum exemplum, possint: nec pudeat proflus imitari, quod in præclaris viris admittum conspiciatur: ac non obscuro loco nata fœditas vendicetur: que conspicius adeo Parentes possint iactare fidei ergo, ut non veritati, splendori consulere illum reor, qui Patrum, præstantiumque Doctorum, vbi erroris aliquid sonant, ita textum contextumque rimatur, ut Catholicum eorum sensum ibi adinueniat, & quantum veritas patiatur, in apertum producat, idque etiam præsidij hæreticis auferat, ut nudos proflus illos, atque inermes Doctores Catholicos adoriantur: id nobis tam prolixi laboris in causa fuit, ut perpenis cunctis quorum pleraque, non ita ab aliis inspecta minutatim fuerant, docti alij cum plena, ut aiunt causæ Cassiani notitia sententiam ferant, quod ipsum de Patribus aliis iam præsto.

CERTAMEN III.

Aliorum Patrum circa Semipelagianismum sensa eruuntur.

I. Græcos Patres ante hæresim Pelagij: quare, & Massiliensium, exortam, nedum examinatum atque damnatum, humani aliquid passos Catholico animo Semipelagianis præluxisse Doctorum virorum sententia est: & Clemens Alexand. 7. Stromat. ac Cyrillus item Alexand. 3. contra Iulianum à Theologorum, quos viderim nemine excusantur, sed in Semipelagianismum lapsi citra disputationem creduntur, eorumque sententiam amplexatus Chrysostomus indicatur ab Arnobio præfatione in eius opera, Molina in concordia d. 41. Valquez 1. p. d. 39. c. 4. & 91. c. 8. ego vero, ut de Clemente, & Cyrillo iudicium tantisper differam, Chrysostomum, ne materialiter quidem ad Semipelagianismum impegisse censeo cum Sixto Senefle 5. Biblior. suæ annot. 102. Soario 1. p. c. 2. de prædestinatione c. 8. qui accurata sua in Chrysostomo vindicando opera plerosque Recentiorum subscibere fecit. Mouetur: quia homil. 28. in Genes. Dei gratiam præstam vocat. Sed nihil ibi firmum, cum de gratia externæ protectionis per impedimentorum remotionem, quæ nostre industrie, & arbitrij libertati non subiacet, expresse loquatur illud sane firmius ex homil. 38. assert vbi Dei gratia præces nostras semper præueniens à Chrysostomo dicitur & homil. 12. in 1. ad Corinth. ad id, *quid habes, quod non acceperis, ita scribit. Acceptor habes non hoc, aut illud, sed omnia, quæ habes. Non enim hæc velle facta tua sunt (principaliter nempe) sed diuina gratia: etiam si fidem dicas, (in qua semipelagiani aberrarunt) ea exiit ex vocatione. Adde homil. 28. in Matth. sic fatum. In gratia Dei totum possumus, sine gratia autem nihil, & sane cum Catholica contra Semipelagianam doctrinam in Pauli epistolis, qui ipsum interpretati Chrysostomo commentaria in autem insusurrasse leguntur, & creditur, id doctrinæ suæ momenti tanti ad fidem de gratia Christi reticuisse, neque voluisse inspirare, ut labi Chrysostomus posset, non videtur credibile: maxime cum constet ad locum Pauli citatum totam Pauli sententiam fuisse à Chrysostomo penetratam. Aliis argumentis, & coniecturis nostri Soarez, & ex epit. Celestini ad Episcopos Galliar. vbi semipelagianum Massiliensium errorem *perniciiosam appellat nouitatem*, (quæ, si Græcorum Patrum,*

& Chrysostomi sententia fuisset, nouitas non foret) & ex damnatione eius erroris anticipato, (vt inquit Augustinus epist. 106.) à Græcis Patribus in Concilio Palæstino (quod nusquam fieret, si Græcorum Patrum sententia fuisset) satis probabiliter respondebat Magister meus Daza: Nouitatem in Ecclesia latina rectè dici potuisse, cum à Massiliensium tempore illo audiri in illa cæperit; atque absolute in Ecclesia tota: quia eo vsque à nullo, adhuc Patrum Græcorum, fuerat ex instituto asserta, sed ab vno, vel altero obiter, & aliud agente cursimque posita, unde & ad coniecturam ex Concilio Palæstino eius erroris damnatione petitam solutio est procliuus: cum nondum esset paucorum illorum Patrum sententia euulgata, & recognita: vt mittam Patres ad iudicia in Conciliis ferenda, non tam ex suis, & aliorum sensibus, necdum ab Ecclesia discussis, quam Spiritus sancti inspirationibus, & motibus agi.

2. Ego itaque vt Chrysostomum ab erroris Massiliensium, materialis etiam, suspitione liberem recitatis testimoniis, & ratione prima ducor, ac insuper ex datis vindictis Cassiani: cum enim Cassianus sapientissimus, addidissimisque in omnibus doctrinæ Chrysostomi fuerit, ideoque licitum esse quandoque mentiri in collatione 17. Abbatis Ioseph. c. 12. & 17. significauerit, quia id docuerat Chrysost. 1. de Sacerdoto fine & homil. 32. & 57. in Genes. & epist. ad Olympiam ex eodem sensu, quo Cassianus, circa gratiæ præcedentiam iudicasse credendus est: ibi etiam vbi aduersum aliquid videtur locutus; obinde in Cassiani Catholico sensu indagando, & ostendendo Chrysostomi negotium præcipue agi supra monebam: sunt etenim discipuli & Magistri locutiones simillimæ, & quæ subinde nequeant cordate in sensu diuelli: immo vero durius aliquando Chrysostomus loquitur, vt, nisi ex præsuppositæ sententiæ cum Cassiano discipulo communitate, & data à nobis explicatione vix, ac ne vix quidem, in sensum Catholicum trahi Chrysostomus possit, vt ex sequentibus clarebit: ait enim homil. 12. in epist. ad Hebræos. *Deum non præuenire nostram voluntatem, ne tamen libertatem.* Respondet vero Soares præuenire idem ibi valere ac physice prædeterminare, vt in Damasceno, dum Deum non præuenire actiones nostras liberas legimus, de prædeterminatiua physica prædeterminatione intelligimus, non autem alia Soaristica benigniore, sed hanc sententiam à Damasceno negari Vasquez & nos facile contendimus & probauimus. At contra interpretationem Chrysostomi instat Magister meus Daza: quia illis ipsis locis, quibus Soares eam confirmat, ait Chrysostomus Deum gratia sua nos præuenire, vbi non loquitur de præfinitione physice prædeterminatiua sibi scilicet contradicens: esset autem bardi cuiusdam, aut fallacis hominis æquiocatio eisdem ipsis locis verbum idem, iam vno, iam alio sensu vsurpare: sed ex instantia hac genuina Chrysostomi, & Catholica sententia obiecto, ac similibus locis, deprehenditur. Nempe Deum voluntatem, & operationem nostram non præuenire se solo illam operando: quin etiam suas partes, & primas physice (tametsi non principales, & moraliter primas) in libere operando voluntati, gratia etiam sua præueniente (vt præueniri ibidem admittit) relinquat; alioqui voluntatis, & operationis euertetur libertas: quam gratiæ præuenientis assistentia, & cooperatione seruandam Cassianus ex Chrysostomi Magistri doctrina aiebat. Nec fallit Chrysostomus eum eadem voce iam asserit, iam negat: ex anthitecis enim vicinitate alio se, atque alio eius significatu eadem voce, vti monet, atque explicat satis. Dixi autem voluntatem gratia præuentam primas physice in operando partes, & si non præcipuas, & moraliter partes habere, quia determinatione tota sua physice, gratiam sibi à Deo præstitam, vt ad opus bonum ex parte actus primi compleatur, ad opus exequendum, atque operationem identicam secum trahit; tametsi, quia gratia ex congruitatis eius scientia à Deo donatur, præcipuum agens: & cui opus ipsum, principaliter in morali æstimatione debetur, haberi prorsus debeat, Deoque subinde donatori in radice congruæ vocationis, vt August. & Theologi Catholici docent, attribui.

3. Inde difficillimi, durissimique testimonij ex Chrysostomo homil. 17. in Ioann. pars prima à nullo eius

vindice emollita facile expediretur: sic autem ait. *Deum suis in nos beneficiis nostras non præuenire voluntates, sed à nobis incipiendum esse.* Voluntates quippe non in actu primo, sed in actu secundo pro earum actibus liberis, & in actu secundo vsurpat, & in eis luxa proximè dictæ primas physice partes nos, arbitriumque nostrum habere, atque eo sensu à nobis incipiendum esse certissimum est, gratiamque operationem voluntatis cooperationis exercite non præuenire, sed sequi potius determinationem voluntatis & arbitrij, cui in operando subditur, & quo trahitur ad identicam cooperationem cum determinatione qua trahitur: sed hanc solutionem ipse contra-ritus, secundaque testimonij eiusdem pars, quæ prius explicat, apertissime videtur excludere: subdit enim continuo Chrysostomus. *Sed cum nos promptè paræque animo ad suscipiendam gratiam exhortemur, non multas nobis offert salutis occasiones: sive vt homil. 12. in epist. ad Hebræos ait. Tum multam offerre auxilium.* Dixit autem hæc Chrysostomus pendens interrogationem illam Christi Domini quid queritis ad vos Baptiste discipulos Andream, & socium, qui cum audito de ipso Baptiste testimonio statim sunt secuti: & eorum proinde bonam voluntatem, & desiderium inueneret. Bonum vt postmodum salutis occasiones, sive auxilium multam suæ gratiæ offerret: quare inceptum, quam ex nobis ad beneficia, & auxilium Dei ad salutem præcelluram dixit, physicum per actum diuersum ab eo, qui ex Dei auxilium procedit, ac paret ex nobis solum, & viribus naturæ profectum videtur asserere, non autem præcedentiam illam subiectam lasciuic operationis eiusdem, prout à nobis, & prope à gratia, quam arbitrij nostri determinatio ad cooperandum identicè trahit. Testimonij difficultatem proculius initio fui: cum autem videam Chrysostomum toties necessitatem gratiæ præuenientis quodvis postulat bonum opus agnouisse, asseruisseque sibi nunc illam de suo & veritati Catholice à se Paulo cognite repugnare credere non possum. Censeo ergo Chrysostomum hic in ceptionem ex nobis, neque ad primam gratiam querens neque ex solis nostris, & arbitrij viribus intellectus sed ad multam quandam, seu magnam Dei auxilium, & beneficia grandiora, ad quam menta puriora, non naturæ solum viribus, sed ex gratia & beneficio, non adeo in se magnis, & ingentibus protecta inordinata prouidentia, etiam supernaturali præcedunt: id sibi mihi materia textus, quæ erat de Andrea, & ignorant alterius Baptiste discipuli ex Magistri sui testimonio de Baptismo Christi in Spiritu sancto Christum loquuntur, quos ipse ad Apollolauis culmen euecturus erat, accepit: eos vero ex Dei gratia interna Christum fuisse secutos, ac desiderium Baptismi in Spiritu sancto, quæ à suo Magistro audierat, de quo à Christo Domino interrogabantur, concepisse, non negat ibi Chrysostomus: immo vero, vt non asserat expresse, supponit: dum ex Ioan. Baptiste testimonio quoddam ex eius discipulis Christi moribus, & doctrinæ oblatæ: hos vero deos Christum, eiusque doctrinam fuisse statim secutos ait: quo differentiam internæ motionis, & vocationis determinationi testimonij, & prædicationis Baptiste in his præ aliis adiunctæ, manifeste recognoscit, atque de duobus sequentibus ait illico Christum secutos: vt ostendatur nullo eos humano motu, & incitamento, (ac si diceret solo diuino) repente audito Magistri testimonio illum sequendi sanctam determinationem concepisse, Chrysostomi verba sunt. *Maximum autem argumentum est recta eos mente secutos, quod nullo horum (suscipsum enim fuisse) sed solo auditu, quod in scriptis sanctis esset Baptizaturus sequuti sunt: quæ interpretatio grauior mihi visa est, illa, quam dedit Sixtus Senensis in Bibliot. annot. 101. quod scilicet Chrysostomus de gratia subsequente, & habituali loquatur, cum gratia nos præueniri negat.*

4. De reliquis vero primoribus, & quasi Principibus Sanctorum Patrum, Damasceno, Cyrillo Alexandrino (et si qui similes alij ex Græcis in Sempiternitatem suscipiuntur vocantur) tametsi eorum defensor a plenius de- peretur, censeo tamen illos nullatenus Sempiternitatem perire, & Massiliensibus præluxisse, licet hi se eorum testimonio protexerint, & citata loca cum eorum sententia

Mequet

Mouet: quia, vt vidimus tom. 1. de Deo vno controu. 3. d. 1. q. 2. vbi de Patrum circa prædeterminationis decreta Dominicanorum Recentiorum sententia egimus, eorumdem Patrum testimoniis plurimis ostendimus recte eos de indifferenti arbitrio nostri gratia etiam à Deo præuenti, potestate docuisse, atque nostræ libertatis cum efficaci Dei gratia percaulisse concordiam: quare eos, vt humani arbitrii sententiam libertatem gratiæ præuenientis ad quodvis bonum opus necessitatem negasse credibile non est. Maxime cum iidem omnes gratiam prædeterminationis, & vocationem secundum propositum misericordie, gratuitaque Dei voluntati ubique tribuant, & magnifice commendent: quare eos gratiam in totum arbitrii nostri opera ita præuenientem, vt in eis edendis suas ipsi partes non relinquat, quas habere recitatis ibidem locis asserunt, & contendunt solummodo negant, quo etiam pacto explicandus venit Marcus Eremita sanctitate, doctrina, & miraculis illustris tom. 5. alias 3. Biblioth. Patrum lib. de paradiso & lege spirituali in Proemio scribens. *libet Dei, vt homo in primis cognoscat, & cum cognouit, amet, & voluntatem deponat: vt autem mens, exerceatur, laborem perferat, vt autem opus aliquod perficiat gratia Dei largitur volentis, & credenti: quare voluntas hominibus est, velus auxilium à natura insitum, qua absente, ne Deus quidem, quidquam operatur, & amittit facultate non caret: quod sit ob humani arbitrii libertatem, igitur operis perfectio Dei est, voluntas autem hominis: quibus Dei, eiusque gratiæ operis perfectionem siue opera perfecta solum videtur tribuere, bonum vero affectum hominis voluntati & arbitrii viribus, quas Dei auxilium nature inditum appellat: vtrumque vero Semipelagianum explorato est. Sed tamen non auxilium, vt Semipelagianum, sed volunt auxilium improprietatem loquendi denotans, dixit, consequenter ad ea que antea dixerat: Deum facultatem bene operandi nobis tribuere, ab eoque semper in virtute præueniri, nunquamque ipsum à nobis, adhuc in bona voluntate ex Pauli sententia, ipse est qui operatur in nobis, & velle, & perficere pro bona voluntate: & superius paululum ex 1. Cor. 12. Nemo potest dicere Dominus Iesus nisi in Spiritu sancto, dixerat, quomodo quis orabit nisi in Spiritu sancto? & sub opposita verba, exemplo ferri arte facti scindentis, non suo: sed artificis impulsu, subdit. Hunc in modum homo, licet exerceatur, & labores operans, quod bonum est, Dominus tamen clam in ipso operatur: & sub primo capitulum titulo c. 1. Primum omnium certo seimus Deum totius boni esse auctorem, cum principium, tum medium, tum finem porro impossibile esse nos, quidquam boni, facere, aut credere, nisi per Christum Iesum, & Spiritum sanctum omne bonum à Domina gratia nobis datum est. Vnde inferius de bonis operibus gloriamur nobis non esse sepe deducit c. 4. Omnis virtutis initium, & Auctor Deus est: vt sol diuini luminis, in quam sententiam sub titulo 2. c. 2. & 56. & 154. frequens scripsit: cæteros Patres, cum Græcos, etiam Damascenum & Cyrillum, & aliquot Latinos, qui aliquando semipelagianismo videntur adhaesisse multa eruditione ab eius suspitione liberat noster Ruiz d. 48. fere tota, quæ omittimus breuitatis causa: quia reliquis Patribus de errore semipelagianismo lis intentata non est. Denique Augustinus aliqua, aliud, vt ipse ait agens, quæ videntur semipelagianismo præluxisse, & quibus Massilienses pro se Augustinum, eiusque Ascleas Proferum, & Hilarium redarguebant, vt constat ex obiectionibus Vincencianis, & capitulis Gallorum. De eis tamen nihil agendum hic est: tum, quia, quæ bonum, & Catholicum sensum habebant, retractauit ipse 1. de Prædeterminatione Sanctorum c. 3. & 1. retract. c. 2. 3. pleraqueque autem bonum capiebant sensum, explicuit, tum per 16. eis libris & relictis ad Proferum, & Hilarium, tum rogatus per Proferum, ad obiectiones Vincencianis, & Gallorum capitula.*

5. Orto verò iam Massiliensium errore, eiusque ab Ecclesiæ Patribus bello indicto eius defensores Patres aliquot notantur, quorum hic etiam causam examinare oportebit. Primus accusatur Gennadius Episcopus paulo post Cassiani doctrinam Catholicam immerito diffamata à Prospero dixerit recitatis supra verbis certam. 2. ex suo libro de scriptoribus Ecclesiasticis, cum tamen Cassiani doctrinam de gratia & libero arbitrio doctrinæ

Prosperi contrariam his immediate subnexis fateatur. *Re enim vera Cassiani, & Prosperi de gratia Dei, & libero arbitrio sententia in aliquibus sibi inueniuntur contraria.* Cum tamen Prosperi ea de re doctrina, cæterorum cum quibus pugnat doctrinam, vt potè ad purum Augustinianam, & Patribus conformior à Celestino, aliisque summis Pontificibus prælati videatur, Baronius, Gordonius, & Gualterus, & Gazæusque ita de illo sentent, licet, cum illum Massiliensem Episcopum factum post modum videant, cum iam male error Massiliensium in Ecclesiâ audiret, deo primi tunc iam ea suspitione liberatum esse aiunt, cum in Episcopum assumptus est: sed rogare illos vellem vnde tunc illa fuerit suspitione Gennadius liberatus? An retractatione erroris prioris, de ea quippe nullum est in eius ætatis monumentum. An, quia male fundata contra ipsum suspicio collapsa est? Id credo: sed inde nunquam illum Massiliensibus consensisse demonstratur, vt censet Soarius Prologomen. 5. de grat. c. 5. num. 35. cui ego subscribo, ex Platina etiam, qui in vita Symmachi Papæ cum diligentem Augustini imitatore appellat, & auctorem libri de Ecclesiasticis dogmatibus, qui Augustini nomine circumfertur, fuisse iudicat: & Adrianus Papa epist. 1. ad Carolum Regem, quæ est 3. tom. 1. epistolarum Pontificum pag. 737. cum Sanctum, & Catholicum appellat, & cuius proinde testimonia, tanquam magnæ in Ecclesiâ à Prædecessoribus Pontificibus & Conciliis fuerint recepta, atque ex vltro pro suis dogmatibus constituendis: quare eorum exemplo pro sanctarum reliquiarum veneratione, de qua ibi Adrianus scribit, Gennadii testimonia producent ait: *In sacris prædictis Conciliis prædecessorum meorum Sanctissimorum Pontificum hæc oblata sunt testimonia.* Quod si aliquam Pelagianam, seu Massiliensem erroris suspitionem Gennadius aliquando incurrit, minime fieret: à Prospero autem non satis æque intellectum Cassianum Gennadius queritur, & immediate ait: re enim vera illos dissentire: tum, quia dissensus vera causa, non aqua Cassiano Prosperi interpretatio, fuerit: vnde Celestini ad Episcopos Gallie pro Prospero, & Hilario contra Massilienses approbatio Gennadii doctrinam non tangit: vt supra de Cassiano dicebamus.

6. Faultum Rhegiensem erroris eiusdem reum agunt Ioan. Magentius, & Petrus Diaconus, & Iulgentius Rulpenfis, qui teste Isidoro de viris Illustribus septem libros contra Faultum scripsit. Ado Viennensis Casarius, & Auitus etiam Viennensis & Baronius hunc libris eius de gratia, & libero arbitrio ab hoc errore non liberat, vt nec Valquez, & Soar. locis citatis: sed tamen eum ab eo longe se motum habendum censent Gennadius de viris illustribus in Faulto. Titem. de Scriptoris Ecclesiasticis pagina 36. Driedo de captiuit. & redempt. generis humani tract. 4. c. 2. p. 4. quibus ego etiam subscribo. Primum ob eius sanctitatem publico, & annuo cultu ab Ecclesiâ Rhegiensi 16. Ianuarij celebratam. Secundo ob insignis sanctitatis, & doctrinæ Faulta repetita à sancto Sydonio Appollinari Episcopo Alberensi ipsius coætaneo duabus epistolis, & quodam Eucharistico de Faulto Tertio, quia Concilium Arelatense ipsi commissi, vt Concilij nomine, & suo epistolam ad Lucidum Presbyterum Gallum contra errorem prædeterminationis, quo erat infectus scriberet cui prout catholice & doctæ eius Concilij Patres subscribere: id autem munus doctore non per omnia probat doctrinam, sed de errore aliquo suspecta non committeretur à Patribus Concilij. Quarto, & præcipue, quia sexcentis Catholicam hac de re doctrinam professus est, atque inter duos extremos eius temporis errores, alterum salutis nostræ negotium totum Dei gratiæ & prædeterminationis, absque arbitrii, & libertatis nostræ vltro tribuendum, alterum illud totum arbitrii facultati deferendum vtrumque egregie confutat, vt ait Driedo, gratiæ, & liberi obsequij nostri necessitatem prædicans & probans libris de gratia, & libero arbitrio ex quibus impetitur, lib. 1. c. 6. vtrique errori scripturæ eripit anna suamque Catholicam de vtriusque (gratiæ scilicet & libertatis nostræ) necessitate exprimit, vt cum alterius necessitatem contra alterum ex illis errorem fecerim probat, negari à se alterius necessitatem nemo decipiat: eius verba sunt. *Sic apud regeneratos, quando gratia sine labore, vel labor sine gratia in scripturis ponitur,*

nitur, supprimitur, non separatur: cum unum sine altero dicitur tacetur alterum, non negatur: secundum illam regulam, quam Augustinus insinuat: non omnia que tacentur negantur. Atque è Paulo 1. Corinthi 13. Abundantius illis omnibus laboravi; non ego, sed gratia Dei mecum: sic monet: vide quo modo ad gratia donum semper iungit laboris obsequium: & quia mentionem solius laboris intulerat, cito, quasi ad amplexum matris gratia recurrit, dicens: Sed gratia Dei mecum: gratia Dei sum id, quod sum. Primas partes soli gratia pie subiectus adscripsit: media quoque labori Magister obedientie deputavit: utrumque in consummatione moderatus gratiam laboremque coniunxit. Non dixit ego sine gratia, vel gratia sine me; sed gratia Dei mecum: quæ prius sigillatim distincta protulerat, quam bene in sermonis fine connexuit! Cui sententia inhiit c. 15. 16. & 17. ubi hæc: Gracia sententia nimitates, & equalitates sunt similis improbitas: par impietas, si totum soli gratia, vel si totum soli adscribitur labori: quid nos oportet inter ista sentire? nisi, ut semper gratia subiciamus laborem, & semper gratiam cum labore sociemus: ante omnia arrogantiam laboris fugiamus. Quid pro Catholica necessitatis gratia veritate cautius id forte ex c. 11. Qui, vel initium operis sibi præsumit arrogare vel finem, ad illum merito dicitur: nisi Dominus edificaverit domum, in vanum laboraverunt, qui edificavit eam: immo plerisque locis, ex quibus ipse erroris Massiliensis sive Semipelagianii arguitur: ut ex c. 4. ubi contra prædestinatores ait. Tu intra gratia vocabulum includis fatale decretum, si unus ad vitam, alter ad perditionem: ut afferunt, deputatus esset, quidam Sanctorum dicit non indicandi nescimus, sed indicati, Quibus, ne fugillare Augustinum nomine cuiusdam, dicatur, illud Sanctorum prædestinatores referre, non Augustinum, Fausti defensores ingeniosi aiunt, quod est plane falsum: cum Sanctos nominare non possit, quos Hæreticos confutat, & appellat, Augustinum ergo, vel Catholicum alium Patrem ibi allegat, prædestinatores & fatales Hæreticos ab absurdo, quod ex eorum sententia non indicandi, sed indicati nascamur confutantes, siquidem non ex industria vlla & cooperatione libera arbitrii nostri gratia Dei iudicabimus, saluabimurque, vel damnabimur.

6. Cum autem ait capite 16. Quod si (quemadmodum abrupta prædestinationum blasphemias impietatis) alij ad mortem præordinati, alij prædestinati videntur ad vitam: nullam Christi veniendi causam; nullam moriendi habuit necessitatem. Hæc autem, tametsi prædestinatorum errorem abiciant, quia ex fatali necessitate peccandi peccatum nostrum, quod tota veniendi, moriendique occasio Christo Domino fuit, peccatum non fore coniungitur, etiam negantes gratia Dei necessitatem ad bene operandum, & salutem consequendam refellit: siquidem Christum venisse, mortuumque fuisse, ut gratiam nobis ad bene operandum, & salutem meritis ex gratia ipsius profectis consequendam nobis promeretur, atque ita nos redimeret, æque dogmaticum est, ac proinde sublata libera nostra cooperatione gratia Dei prædestinatorum hæresi Incarnationis finis primarius, & subinde Incarnationis, eiusque necessitas auferretur; quæ tamen per eam hæresim non auferretur, etsi id abesset, cum posset dici à prædestinatoribus Christi aduentum, & mortem præiusto peccato expectatum fuisse, ut saluandos prædestinaret: quare ibi Faustus potius quæ negantes gratia per Christum, necessitatem ad bene operandum confutat, quam absolute quæ prædestinatores, id quod ex c. 8. ad ea verba: reddet unicuique secundum opera sua; opponitur nempe, ubi salutem hominis non in prædestinatione factoris, sed in operatione famulantis largior gratia collocavit, opponitur, potius Catholicam mentem Fausti ostendit: cum largitionem gratia à salute diversæ: quare, & gratia auxiliantis ad famulantis operationem expresse admittat. Aliud ex c. 12. solum prodigum per ipsum sibi bonum ad Paternos recurrisse amplexus, mirum est à Theologo, non proflus incedito opponi, cum subdat: sed gratia quæ pulsauerat peregrinantiem ipsa suscepit reuerentem, quem sensum habet, quod de Abel ait lib. 2. c. 6. ubi ante legem (ne de illa gratiam, quam fateatur, intelligas) diuinæ munificentia dona viguisse fateatur, atque sanctum Abel ex fide inchoasse, & profectis his docet, nisi fides, quæ eum virtutum amatorem facerat inspirasset. Ea vero Dei donum fateatur ibidem

scribens: quod nequaquam obtinere potuisset, nisi ad Dei donum (fidei) famuli accessisset obsequium. Causa c. 4. ad id operamini cibum, qui non perit, dixerat: cibum id est intellectus litteræ perire, cibum vero gratia, id est fidei permanere describitur, & c. 5. quod creditur gratia largitus est, quod autem eius infensi censent eum gratia præcedentis quodvis bonum opus nomine gratiam creaturam cum Semipelagianis intelligere, non aqua, sed male sua præiudicii contra ipsum suspicio est. Id etiam vi vegetissimum à Magistro meo Daza contra Faustum protulit ex lib. 2. c. 8. Nec hoc quidem videbor incassum, si præstare: quod aliquoties in dispositionibus nostris, non prædem in vita nostra primordiis; sed dominari in multis gratias speciales, & ex accidenti largitate venientes voluntas nostra, Deo ita ordinante, præcedat: vix sanis fieri: baptizandis interrogatur, in Centurione Cornelio, præstare voluntas gratiam, Nihil hic, ut opinor redat præambulum: cum, & hoc ipsum ineffabilem vel copulatum particulam vim, & significationem habere apud peritos Latinos, (ex quibus Faustus) elegantissimum, ut in dictionariis Stephani, & auctoribus Calepini est videre. Sæpe Terentius & Cicero ea illum acceptione eleganter utuntur, illa Ciceronis de claris Oratoribus plura non satis sit, Multorum, vel honori, vel periculo serui id est, honoris & periculo, id est tam vni, quam alteri, huiusmodi ac nostro Hispano idiomate vox, quæ particula non respondet, eum visitatissimum coniunctum significationem istis elegans habet, quædamque, & conueniens, & æquivalet, ut, o me ames, o me abhorrescas. Sequæ à Faustis hic accipi vel textus ipse demonstrat. Cum præcedentem gratia à voluntate non in vita primordiis, id est primis spiritualis operibus, & voluntatibus salutis iustis, ut gratiam Dei præueniri excluderet, sed vltiores speciales gratias Dei, & largitates primis his voluntatibus & salutis initiis ex Dei etiam gratia laboris concessioni statim ait, illas ipsas primas voluntates Deo etiam ex contenta sententia sua deberi. Denique lib. 2. c. 17. ait absterget infert, Si hæc Dei trahentis misericordia, non nisi dignaturam gratia Dei humanæ ritumque seruicium complatur. Ex loco autem antecedente reicitur aperte Valens d. 9. 1. c. 9. n. 5. 1. asserens Faustum Calliano peris errare: quia existimauit in omni opere bono incipere, & gratiam præuenire debere.

7. Quæ verò erroris Semipelagianii præfatis Ambrosius suspensionem in Faustum mouerunt: leuiter sunt, quæ ut contra eius tot locis expressam, & constantem sententiam, possint præualere, & sancti Ioannis Maxentij in repositione epistola. Hormisdæ Papæ ad possidorem & Petri Diaconi libro de Incarnatione cap. 8. qui de Semipelagianismo Primi Faustum infamarunt auctoritas, non magni ponderis est. (Cum à Monachis Sythici pro sua causa (quam Euthychianam nonnulli cum Baratio censent) Romam fuerint missi: deinde responso illa Maxentij imprudens Hormisdæ reprehensio est: quare nulli eius in ea, ut minimum epistola, criminatio non fuit) Denique Petrus Diaconus, ut in Prosepio istius doctrinae Augustinianæ zelo aduersas vmbas facile dissoluat, paucis infestat: certe de Fulgentio Ruffinensi. Istos de vni illustribus, aut scripsisse septem libros contra Faustum, tamen cum nullibi operum Fulgentij nimis nec Scriptura, nec aliter mentionem extant, tumore aliquo vago illis aliteris memorasse, & similis est. Faustum à Fulgentio conuersum ex Pelagianismo libros proflus Canonicos de gratia à libito arbitrio in Fulgentij gratiam fecisse eius defensor Trithemius ait: id tamen Romano semile esse ostendit noster Guenay lib. 1. Calliani illustriat c. 63. n. 18. Quod autem Faustum opera in Apocryphis cap. Sancta Romana, 15. d. à Gelasio Papa nuncietur, non

æquus de illis sparsus rumor à Petro Diacono, & præfatis citatis in causa fuit, promptamque habet in simili de Cassiano datam solutionem. Rufinus eiusdem erroris suspensionem subit cum ob Prosperi epistolam ad ipsum, tum quia eius opera citato eius capite *sanctæ Romanæ* in Apocryphis recentatur, sed ob prædicta leuem contra ipsum coniecturam hæc faciunt: maxime cum eius opera à Gennadio laudentur. Denique Vincentius Lirinensis similem fuit apud aliquos calumniam passus, nullo alio titulo quam inedita eorum æquivocatione, quod cum Massiliensi Presbytero Vincentianorum objectionum quibus Prosperi respondit nomine conuenit: cum re professione & loco adeo fuerit ab eo diuersus. His ergo à Massiliensis erroris suspitione vindictis illustrium adeo pietate & doctrina Patrum auctoritate nudos Semipelagianos Massilienses eorumque errorem adoramus.

CERTAMEN IV.

Massilienses explorato, eorumque error confutatur.

Diximus cert. 2. ex hæreticis Iulianum Pelagianum, contra quem ex instituto scriptis Augustinus argumentis à Pelagianismo in Semipelagianismum declinavit. Primum, ex eius sententia ibi recitata elaret: fuit is Memonij Episcopi Capuanj, August. familiarissimus, & filius, & Episcopatui successit. Huius obiter, & argumentis instantibus, quasi per vim, temperati Pelagianissimi sententiam Massilienses Presbyteri, magnam partem, neque moribus & doctrina ignobiliorem amplexati, ac mordicus tenuti sunt: eorum plerique solo Massiliensium Gallorumque nomine nobis innotescunt, collatoque studio aduersus vitam sancti August. Commentarios contra Pelagianos quindecim capitula ediderunt, Vincentius vero Massiliensis Presbyter, pro causa communi Massiliensium priuatam studium, & laborem aggressus, objectiones sexdecim contra eundem August. super prædestinationis nostræ negotio doctrinam scripsit: quæ de eius nomine à Prosperi, & reliquis postea Vincentianæ objectiones nominantur: tum nimirum animo, ut infamata Augustini doctrina, in qua non Pelagianum solum, sed & Semipelagianum sui erroris amuletum repositum videbatur, hæresis suæ contagium latius, longiusque propagaretur. Quibus effectum est: ut quamvis Prosperi eis objectionibus: quæ totius multa crudelitate, & ingenio occurrerit, nihilominus contagium multas Ecclesias Galliarum peruenisset in quibus Genuensis fuit, ex qua Presbyteri Camillus, & Theodoret, decem alia capitula pro sua doctrina contra Augustinianam emulgarunt, quibus etiam Prosperi ipse respondit: eisdem erroris affecta habetur vitalis quæ à nemine excusari video, imò ab August. accusari epistol. 7. contra ipsamque in litteris fidei ex nobis concedit, quin ex aliis eius locis Catholicam doctrinam de necessaria præcedentia gratiæ ad bonum quippiam expresse, ut in bonum sensum cum aliis hæc omnia explicatis interpretationem mereatur: imò, ut obsecrat Hæretice d. 2. c. 7. ubi, an Pelagianismum à se excusset, non satis constat. Denique Raymond, Lullius Catalanus Mercator in quingentis articulis à Leone 11. damnatis in directorio inquit. p. 2. q. 9. hunc habet sexagesimum quartum. *In faciendo bono non oportet nos sperare, quod Deus incipiat: quia iam incipit quando nos creamus: quibus gratiam creaturam solum creationis cum Semipelagianis ad bonum inchoandum, ut minimum, admittit: imò vero, cum indefinita propositio de bono faciendo sit, Pelagianum potius errorem, quam Semipelagianum videtur continere, & art. 7. Homo potest venire ad salutem, quantum vult, habere: quod postremum est, benignum habere sensum in homine non adeo rei Theologicæ igitur, nec de illatione Dæmonis suspecto, quia ad virtutes morales gratiam Dei per Christum non negat: tamen ex recit. art. 64. constat eum nullam aliam, quam Christoph. de Ortega de Deo Vno. Tom. II.*

creationis gratiam recognoscere: quo argum. idem error videtur contineri in articulis 62. 65. 66. 67. 68. 69. in quibus, nulla gratiæ mentione, sæpe assertit liberam hominis potestatem adquirendi virtutem contemplationem amorem, & amicitiam Dei, quantum, quando, & ubi vult. Quod ut dixi, non Semi, sed toti pelagianismus est.

2. Contra hunc tamen errorem dogma Catholicum fidei est, nullum opus ex naturæ, & arbitrij solum virtutibus elicium primam gratiam prædestinationis ad gloriam, quantumvis tenuiter, & occasionaliter, fuit, ut alicui adhuc promereri: quare nec propria prædestinationis ad æquatem, & secundum sua omnia obiecta, & effectus sumptam, causam efficientem exactiam, & effectus meritoriam dari ex nobis posse. Desinit hæc veritas contra Massilienses fuit primo à Celestino Papa epistol. 1. c. 7. 8. & 9. ex quibus illud assumo, quo Catholicam nostram sententiam in scripturis, vbi ea de re agitur, expresse testatur his verbis: *in omnibus divinis paginis voluntati libera non nisi adiutorium Dei legimus esse molendum: eamque nihil posse celestibus auxiliis destitutam. Sed & illud ex c. 8. non reticendum: quod omnia studia, & omnia merita Sanctorum ad Dei gloriam, laudemque referenda sunt: quia nemo aliunde ei placeat, nisi ex eo, quod ipse donaverit.* Repetit c. 12. tanquam communem suorum prædecessorum sententiam, nec dubitandum ab ipsius gratia omnia hominis merita proveniri, per quam sit ut aliquid boni, & velle incipiamus, & facere. In quibus capitulis plura ex Innocent. 1. epistol. ad Concil. Milevit. quæ est 26. & inter epistol. Augustini 93. atque etiam ex Zozimo Papæ epistol. ad Episcopos Africanos. Notatur vero: margine epistolæ Celestini 1. c. quæ pro hac veritate recitantur ipsi adiecta fuisse, non à Celestino ibi scripta sed ut non ex malitia, ex ignorantia notatum est: cum eadem à Prosperi contra Collatorem c. 10. & à Petro Diacono de Incarn. & grat. c. 8. ex Celestino recitentur. Adde pro eadem veritate Leonem Mag. epistol. decretali ad Nicetam Aquileysen. Epistol. 86. alias 87. c. 3. & serm. 1. de ieiunio decimi mensis Gelasium Pap. rom. de anathematis vinculo inter medium, & fin. Desinit etiam contra eisdem postmodum fuit ab Anastasio 2. can. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 14. 16. 17. 18. 25. & à synodo Moguntina habita anno 1594. c. 7. §. 2. ac demum à Tridentino sess. 6. cap. 5. sunt autem aperta, & frequentissima veritatis eiusdem testimonia, quæ prædicta Concilia pro citatis suis definitionibus, & Patres præsertim, qui contra recens subortum errorem Massiliensium pugnaverunt: Augustinus, scilicet, Prosper, Hilarius & Fulgentius: producant Plalm. 55. vers. 8. *Pro nihilo saluos facies illos*, iuxta doctrinam, & subtilem ad rem hanc Hieronymi interpretationem Dialog. 1. cont. Pelag. August. 1. de prædest. Sanctorum c. 6. Prosperi ad dub. 4. Genuensium. secundo Itai. 65. *Inuenitis sum à non querentibus me: palam apparui his, qui me non interrogabam*: quo testimonio vltus est Paulus ad Rom. 10. n. 20. Tertio ex Paulo eximio, omniumque sapientissimo gratiæ Dei per Christum Prædicatore 2. ad Timot. 3. *Non sumus sufficientes cogitare aliquid* (quodvis scilicet modo, graduque ad salutem conducentis) *ex nobis quasi ex nobis, sed in scientia nostra ex Dei est.* 1. Corint. 12. *Nemo potest dicere Dominus Iesu nisi in Spiritu Sancto.* Quibus locis ad rem hanc idem Patres, & Anastasianum Concil. 2. can. 6. ac Patres reliqui vtuntur. Item 1. Corint. 4. *Quis est qui te discernit? quid autem habes, quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* & quamvis ad litteram non de gratiæ in te acceptione à Deo, sed Prædicatorum sit, de quibus frustra, ad emulationem & contentionem Corinthij gloriabantur materiæ tamen vicinitate, & intento etiam ab Apostolo vltiori sensus ad gratiæ internæ, & bonorum operum omnium à Deo acceptiorem textum intelligunt, Prosperi, Fulgent & Anastas. Concilium cit. can. 6. & ex ipsis post hæc Theologi Catholici omnes, 1. ad Philippens. 1. *Qui capis in vobis opus bonum* (Christus nempe) *perseveret usque, &c. c. 2. Deus est enim, qui operatur in vobis, & velle, & perficere pro bona voluntate.* Quibus aperte operis, & voluntatis bonæ inceptio atque initium, nec tantum eius perfectio, Dei gratiæ ab Apostolo tribuitur: quare eis testimoniis contra Semipelagianorum errorem plures anticipato, & ante eius ortum, ac post ipsam naturam, ceteri Patres, & Theologi in primis vti sunt.

BBB

J. Scd

3. Sed epistola sua ad Romanos totus est Paulus in hac veritate demonstranda nempe opera legis, etiam scripta, absque Dei gratia eiusque adiutorio per Christum exhibita, nullatenus ad salutem, & prædestinationem ad gloriam posse inferre: vique ea ratione Romanis, & reliquis gentilibus salutis per fidem, & gratiam Christi consequendæ animos faceret, ad fidemque & Ecclesiam Christianam pertraheret: iustus texeretur tomus, si omnia, quæ ad rem præsentem in epistola faciunt essent pendenda, præsertim c. 9. ex quo non pauca expendimus supra, dum gratiam nostram à Deo prædestinationem d. i. statueremus. Sed, quoniam eo Pauli instituto, ac intento propalato semel, quicunque eam epistolam legat attente, ea omnia facile ad nostrum institutum poterit observare: vnum tandem eius textum producam, in quo non solum nostra Catholica conclusio, sed validissima contra Semipelagianos ratio continetur: extat tamen citat. epist. c. 11. num. 5. ubi, post quam salutem, ac prædestinationem ad illam non, nisi ex gratia Dei, fuisse, esseque antea probauerat, concludit: *Sic ergo & in hoc tempore reliqua secundum electionem gratia salua facta sunt*: unde arguit. Si autem gratia, iam non ex operibus, gratiam non supponentibus alioquin gratia iam non est gratia. Cum autem Semipelagian electionem ad salutem, siue prædestinationem electionem gratiam, & gratia esse admittant, ut debeant, eodem Pauli argumento ad contradictionem è suo errore (quod scilicet gratia prima, ac subinde prædestinatio secundum se totam, suæque objecta, & effectus omnes adequate sumpta ex operibus naturæ sit) deducitur: quod nimirum gratia, quam asserunt, gratia non sit. Huic Pauli testimonio, & argumento utpote contra Semipelagianos validissimo ad eos confutandos insistant Concil. Arausic. 2. Can. 6. 17. & 25. Tridentinum sess. 6. c. 5. Augustinus de prædestinatione Sanctorum c. 2. *Quæ utique, inquit, non est gratia, si eam vlla merita præcedunt, & libro de gestis contra Pelagium in Concilio Palæstino (qui extat apud Soarium tomo primo de gratia Prologom. 5. capite septimo) sic ait. Ipsum quippe gratia nomen, & eius nomen intellectus aufertur, si non gratis datur: quæ repetit inferius Fulgent. de incarn. & grat. c. 18. Inuicem dicitur gratia: quia non gratis homini datur, sed bona retribuitur voluntariis ac iustis. Atque ita gratiam non miseratione tribuentis sed equitate Dei retribuentis accipimus. Et hanc rationem ex Paulo desumptam præcipuam contra Semipelagianos reputat Vasquez noster citata d. 91. capite 15. vbi etiam proinde persequitur, ac egregiis Patrum testimoniis confirmat. Priusquam firmissime huius rationis solutiones præcludam, non possum non aliam rationem Augustini contra Semipelagianos proponere ex questione 68. libri octoginta trium, acque, ac breuem, efficacem: Licet quis sibi tribuat, ut vocatus veniat (id enim suæ libertatis est) non tamen potest sibi tribuere, quod vocatus sit: siquidem suæ potestatis, & libertatis non est, quod vocetur.*

4. Sed tamen cum Semipelagianus, Massiliensium error meritum, non quidem condignum gratiæ, sed congruum, exiguum, ac tenuissimum, ex congruis etiam, & ansulam qualem ex nostris viribus ponerent, ut constat ex dictis certamine 1. & ex epistolis Prosperi, & Hilarij ad Augustinum non ita videtur efficaciter ratio hæc contra Semipelagianos concludere: siquidem Vega in Trident. lib. 8. c. 4. existimat meritum congruum ab eo, quod ob illud donatur, rationem gratiæ non auferre, sed meritum solum condignum ipsius, cui sententiæ adfuisse dicitur Cardin. Tolet in c. 8. ad Rom. ubi tamen solum docet conditionem solum sine qua non, ut manus extensio recipientis ad donantem, in qua nulla meriti ad donum ratio datur, rationem gratiæ in hoc nullatenus impedire. Cæterum doctrina hæc Vegæ Apostolo, Patribus & Conciliis præfatis, & naturali philosophiæ est aduersa. Etenim Apostolus de operibus legis, absque gratia, ac subinde viribus arbitrij, & naturali eius facultate exhibitis, quæ cum electione gratiæ æqualitatem non habent, neque non habere condignitatem ad illam Paulus ignorabat, dixit euacuare rationem gratiæ, si ex illis electio gratiæ haberetur, conferreturque gratia à Deo: ergo ex Paulo meritum

congruum solum, qualecunque, destruit rationem gratiæ in eo, quod ob illud donatur ex Pauli sententiæ: insuper ex Patrum sententiis, qui eius consequentiam contra Semipelagianos viurparunt: cum enim initium, & ad euasione argumenti assumebatur) Massiliensium meritum ex viribus solum naturæ ad gratiam, & prædestinationis ad gloriam, & salutem initium, ac pæne congruum solummodo prætenderent: imò gratissimum, & vix meriti aliquis rationem attingens, quodque ob ansulam ad eiusmodi prædestinationem & gratiam appellabant. male Patres inferrent gratiam non fore gratiam, si meritum congruum solum, neque illius æqualitatem, & condignitatem attriagens rationi gratiæ non aduerfaretur. Tercio doctrina hæc rationi & Philosophiæ naturali opponitur. Primo quia, sicut beneficium conferre intuitu cuiusvis retributionis accipiente rationem liberalitatis, largitatisque, ac proinde puri beneficii, gratiæ euacuat: vti etiam illud conferre ratione cuiusvis rei acceptæ. Ratio autem vtriusque & a priori est: quæ largitas, & liberalitas strictè dicta, atque gratia, ad primum, accepta commodum, bonumque alterius solvendo, nihilque boni, aut commodi donatoris respicit, atque ex alterius, cui donatur, complacencia omnino nullquam vero ex complacencia donantis debet prodire: quare respectus quivis ad bonum, commodum, aut gratum donatori, siue acceptum, siue accipiente, quæ ex alterius complacencia haberi nequit, sed ex complacencia donantis, puræ liberalitatis, & gratiæ nomen euacuat: ac, si donator gratum, seu ibi commodum acceperit, ideoque aliud largitur, quantumvis exordatur, quod eius intuitu largitur virtutem propriam liberalitatis non attingit, neque illud gratiæ proprie nomen, sed gratitudinis splendide: siquidem ut Cicerone, Seneca ac virtutum peritiores speculatores, & exploratores Philosophi reliqui docent, ad gratiæ officium spectat plus etiam referre, quam acceptum, & honoracem tollere imitari, quæ acceptum semper cum honore reddit. Quo, & solutioni alteri, quæ pro Semipelagianis tentari posset (immo & ab ipsi tentata videtur) dum merita naturæ quæ gratiæ, & prædestinationi præcedebant à Deo extenuantur, nempe gratiæ, & prædestinationis beneficio Dei longe, & pene immensum quæ sui tenuitate, excedi, ac proinde nec post gratiæ nomen impedire, aditus præcluditur: quantumvis prædestinationis gratia ea tenuissima opera, & vix meriti magnitudine antecedit, dummodo eorum intuitu à Deo prædestinatio ad gloriam habeatur, & gratia donetur, gratia nullquam enim, tametsi gratitudo esse possit.

5. Verum, est Doctus Vega ea in re lapsus videtur, non tamen leui offundiculo lapsus dicitur, sed dissiciliis textus Tridentini occasione, quem eo loco interpretabatur ita enim habet Tridentinum sess. 6. capite 5. Nihil eorum, quæ iustificacionem præcedunt, sine ipsa opera ipsam iustificacionis gratiam promereri: & ita hominem iustificari gratia. In his autem meritis congruum iustificacionis est: Ergo meritum congruum ex sententiâ Tridentini rationem gratiæ non euacuat, ut ait Vega, & pro solutione Semipelagianorum expecta, & respectu August. sententiæ est epist. 105. Neque ipsam ipsa peccatorum sine aliquo merito est, si fides sine operibus: quæ enim nullum est meritum fidei. Quia fides illa dicitur Deus propitius esto mihi peccatori: & si credens iustificatus merito fidelis humilitatus, epist. 106. curat, si quis dixerit, quod gratiam bene operanti fides meretur, neque non possumus immò gratiæ sine confiteri. Tanta est huius difficultatis arduitas, ut non solum doctum eruditumque Theologum Vegam deturbauerit (qui tamen postea capite 5. statum illud suum ex c. 4. sine limitatione defendit) non fuisse moneat, ac proinde lectorem erant ut dicitur sed & Primores alios Theologos turbauerit: Hæc nosse d. 25. citato capite 9. numero 90. post inopugnatam nostrorum soarez, & Vasquez solutiones ait tandem §. Censet secundo, & sequente Tridentinum ibi solum negasse fidei & reliquis operibus formalem imperi iustificacionem antecedentibus meritum omne, etiam congruum simpliciter dictum & tale, quod scilicet, siue ex ordinatione acceptatione, aut promissione Dei cuius præ-

miò connectatur: non autem meritum congruum, non ita conexum cum formali iustificacione: quare nec absolute, & simpliciter talis: quod institutio Concilij quodam excludat Sempeligianā meritā cillo, §. erat talis: scilicet ad ostendendum, quomodo intelligatur *impium, per fidem, & gratis sufficiens*: vt in titulo eius capitis 8. præfixit explicandum: quare illa ratio eo etiam c.8.ex Paulo a Concilio subfūdā. *Si enim gratia est, iam non ex operibus, alioquin, vt idem Apollinus inquit, gratia talis non est gratia, non eodem sensu Pauli a Tridentino sumitur*, & quo capite illo §. sumpta ab eo Concilio fuerat, sed alio: accomodatissimo tamen ad suum præfens speciale institutum. Nam, vt Paulus, & cum ipso Concilio, c.8.ex oratione gratie integre, pure & sumptæ omne meritum, quantumvis tenuē, & secundum quid contra Sempeligianos, vel contra Hebræos excludēbat, ita ex ratione gratie simpliciter talis, quæ in formali etiam impij iustificacione a Concilio c.8.afferitur meritum etiam congruum simpliciter talē, modo explicato, ad formalem iustificacionem a quo robore a Concilio excluditur. Hæc tamen solutio, in qua Herizē, quasi in tuto quiescit, Valquez & Soarez quas impugnauerat, solutionibus minus longe nobis placet. Primo: quia meritum congruum simpliciter talē, vt ab Herize explicatur, nequit fidei, & operibus, ac iustificacionibus formalis dispositiōibus præcedentibus ex gratia Dei per Christum profectis denegari: cum ex his in scriptura de iustificacione formali impij cas infallibiliter sublequenda Dei promissio, huc extra Sacramentum per contritiōnem perfectam, huc intra Sacramentum penitentiæ, per imperfectam contritiōnem: quare difficultatis tentata ab Herize casus præcluditur. Secundo Concilium in fide rationis confirmacionem Pauli testimonium, & rationem producit: quod alio, quam Pauli sensu, & mente ipsa producere, & quia accommodatio illo sensu & discursu affert explicaret, indiguum Concilio foret. Tercio: quia eadem solutiōne ab argumento Pauli, & Patrum, ac Conciliorum se possent Sempeligiani protegere, respondentes eorum omnium sensum, & illationē contra meritā simpliciter talis, & pro gratia simpliciter tali, non autem integre, & pure tali solummodo extitisse: ipsos autem merita ex viribus nature tenuissimā, & quæ via meriti secundum quid, nōdum simpliciter talis, ex viribus nature gratiæ, & eleciōis præditiendæ, ac semper gratiæ, & misericordiæ simpliciter talis illis adferenda, & assensu, & ex memoria ipsorum doctrina præter: facilius respondere posset quilibet in eorum doctrina iuxta meriti simpliciter explicatiōem ab Herize datam, in negando initio illi tenuissimū ex nostris viribus oblato diuinæ gratiæ, & prædeterminationis promissionem.

6. Porro Valquez solutio 1. 2. quæst. 118. c. 5. num. 2. (quod probabilem censuit Soarez 2. de prædict. c. 6. n. 46. & in quam tandem tentatis multis recidit ipse num. 50.) magis attingit verum, si quod seculungatur. Alterum, quod de iustificatiõe formalis impij Concilium non ageret, dum cam gratis, non ex merito fidei, & præcedentium, ad iustificatiõe esse definit; sed solum de auxiliis de primo ad vltimum fidem, merita, dispositiones, ac tandem subsequant iustificatiõe antecedentibus: quod afficit verque, etsi Soarez agi etiam ibi de formalis iustificatiõe concedat. Hoc inquam excludendum est, vt vera Concilij interpretatio, & difficultatis solutio attingatur. Nam, etsi verum sit, (verreuera est in phrasi Augustini) gratis iustificatiõe, & iustificanti nomine gratiam auxiliantem merito donari, vt late Valquez probat: ast tã acceptiõe hic à Concilie non vlturpi, sed pio gratia formaliter iustificante impium certissimum est. Hoc recte probat Heize num. 88. *sc. verum hæc solutio ex capitulo contextu.* Nam c. 1. r. 5. in iusto gratiam auxiliantem & illam ex meritis, huc bonorum opetum, siue fidei imperfectæ, & Sempeligianum errorem demincrat c. 6. eis erroribus iam propolis dispositiones Catholicas, & prævias ad formalem iustificatiõe, siue iustitiam, iusti vt quid diuersum ab ipsis, designat, *disponunt autem ad ipsam iustitiam, iam excusati diuina gratia, & adiuti fidei ex auditu concipientes libere mouentur in Deum, & capite 7.* Hanc dispositionem, et præparationem iustificatiõe ipsa consequitur: quare vltimus Christoph. de Ortega de Deo Vno, Tom. II.

de iustificacione, de qua proxime immediato capite, & c. ius dispositionis capite anteriori recensuit, ac explicuit Concilium, agere, ac inquirere, & recta methodus exacte adeo à Concilio eatenus obseruata, & debita claritas, æquiuocationis nullatenus obnoxia plane conseruatur. Adde id ipsum ex capitis titulo euidentius demonstratur, is enim est vt nuper retulimus. *Quomodo intelligatur impium per fidem, & gratia iustificari?* In quibus alteram supponit, nempe per fidem, & conuersionem in Deum ex gratia adiutorio elicitam impium iustificari, vt dixerat c. 6. eoque supposito alterum querit: quo scilicet pacto cum earum dispositionum præcedentia, quod gratia iustificemur, & gratia ratio in iustificatione ipsa formali subsistat? Adde secundo Concilium in definitionibus hisce de gratia auxiliante nunquam ea phrasi Augustini vñ gratiam iustificationis appellasse: sed adiutorium, auxilium, vocationemque Dei. Secundum in vtriusque solutione excludendum est, quod adferunt fidem & opera iustificationem, quibus Concilium meritorium formalis iustificationis negant, esse fidem, & opera solius naturæ viribus elicta, & Pelagiana, aut Semipelagiana: id enim capitulum expensâ contextura, & eius capituli octauæ titulus, & intentum fatis resiliunt, maxime, cum de eo ita fuerit c. p. Concilio definitum, vt deinceps c. 6. & 7. nulla eius erroris exiterit mentio necum iterata definitio.

7. Excludenda tandem est tentata alia Soarez equatio, qui his duobus exclusis ait; negari à Concilio congruum etiam meritum fidei, & reliquarum dispositionum præcedentium ex gratiæ auxilio præfatarum, quatenus ab arbitrio præcisè hominis, & nondum formaliter iustificati; quia ratione, & consideratione præcisè attentæ, nullam, meriti adhuc congrui, rationem fides, & dispositiones præfatæ ad formalem iustificationem habent. Excludenda autem hæc equatio est: qui si ex eo, quod fides, & dispositiones à merito etiam congruo excluduntur à Soario, quia credens, & se disposens iustificatur iam non supponitur, contra Augustinum rectatum, & veram communemque Catholicam Theologiam à ratione meriti congrui subsequens iustificatiois excluduntur: quare, & extra Concilii mentem excluduntur, fin autem defectus antecedens iustitiæ formalis fidei, & operum, se ad formalem iustificationem disponens rationi meriti congrui fidei, & operum, quibus se fidelis ad illam disponit; non officit, superflue itaque ad confundendum vim argumenti, non autem ad illud solvendum adhibetur. Secundo, vt bene Herizæ, cum nullus extiterit de merito congruo fidei, & operum ex auxilio gratiæ præfatarum, an ea præcisione, vt procedunt præcisè ab arbitrio creato, gratiam aliquam mereatur, siue non, auxiliationis, siue iustificationis sed solum an opera nullatenus repta à gratia, sed à solis arbitrii viribus gratiam alterentur, quia vel adiuvatur, vel iustificatur operans, congrue, & aliquatenus mereatur, extra rem Concilium, quod contra errores subortos agebatur, & ad eas subtilitates scholasticas attendere, æque multo inconsultum desinit. Tertio virginitis refello: quia, et ipsi opus meritum de congruo gratiæ aliquius, quovis modo supernaturalis absque compingitio gratui, & indebito supernaturali iuvante arbitrii facultatem naturæ, re ipsa esse non possit, vt fides docet; alit comparatione meriti, quod in eo. op. est, materialiter pure se habet, cum meriti rationem formaliter augeat, totaque meriti ratio, quæ in opere illo est, formaliter ex eo, quod ab arbitrio creato libere, ac bene eo auxilio videntè proveniat, desumitur: ergo admitti (& vtinam hæc solutio admittitur) opus illud ab auxilio Dei, etiam physice provenire, nec aliter apponi posse, meriti congrui iustificationis formalis catholicè in eo opere admittendi, ratio tota in eo, provt ab arbitrio creato provenit affenda contra hanc solutionem est. Video antecedens esse contra Soarez tomo 3, de gratia lib. 12. capite 32. tandem respondentem, & Herizæ illum impugnantem numero 89. §. *verum neque hæc*, & Recentiores alios: mihi autem est certum, lateque probatum tomo secundo, de ente supernaturali contrarietia de merito, qui præsum expectat: idcirco fundamenta perstringam, ne pugnationis firmitas hæc defideretur.

8. Primum est: quia auxilium prærequiritur ad physice eliciendum opus non augeat eius valorem, aliquatenus eleuans dignitatem operantis, vt gratia iustificans eleuat dignitatem operantis, vt quia à iusto elicitur condignitatem meriti gratia pertingat opus, quod alias intra solam congruitatem maneret. Patet: quia, si loco auxilij intrinseci ab auxilio extrinsecò potentia completeretur, opus, quod idem cum illo eliceret, eiusdem meriti opus eliceret; cum tamen auxilio illo extrinsecò nullatenus dignitas, & æstimatio operantis augetur. Secundo: quia ratio principij physici necessitat ad physice, & libere operandum præcise nec augeat nec minuit operis valorem sed id tantum habet, vt compleat potentiam, vt se pro libito possit operans ad vtunvis physice (loquor de creatis) realiter exercere. Primo: quia entitas, seu facultas physica arbitrij, quæ alterum, & necessarium principium physicum, & essentiale operis meritorij est, nec augeat meritum, & valorem, etsi nobilior in vno homine, quam in alio, vel in Angelo, quam in homine, & perfectior sit. Secundo: quia, qui imperfectus ex perfectiori auxilio operatur, nunquam alias ipse, vel alius cum imperfectiori auxilio operetur, non inde magis meretur, aut perfectius: quin potius imperfectus, minusque ac debilius eius operis meritum est, quam si ex imperfectiori auxilio æque bene operetur. Tertio probatur à contrario: quia, qui maiori perfectione physice auxilio præuenitur à Deo peccat non inde demeriti operis vitioli valor ad penam minuitur, immò vero multum augetur. Quarto probatur à priori ratione, quæ præfata omnia confirmat: quia tota meriti, & demeriti quoad intrinsecum sumpti ratio, non quidem ex potentia ad physice operandum, vel non operandum nobilitate, ac perfectione sumitur, sed ex bono, maloue vsu operantis pro libito bene, vel male, & in alterutro genere perfectius, & imperfectius, intensius, vel remissius, de eo enim iure laudari, vituperarique magisque, vel minus potest: non autem de excellentia, & perfectione potentia complete, quia absolute alterutro modo potens operari est constitutus: immò inde vnicè laudatur ab spiritu Sancto. *Qui potuit transgredi & non est transgressus, &c.* Bonus autem, vel malus vsus potentia adæquate iam constituit proxime formaliter arbitrij, & operantis est, quia sua determinatione principia reliqua ad cooperationem despotice trahit. *Dixi meriti, quoad intrinsecum:* nam ex dignitate operantis extrinsecum meritum ad condignitatem meriti præmij supernaturalis eleuari Catholico dogma est: licet eleuationis huius modum verum non omnes Theologi, neque ex eis plures attingerit, vt vidimus controuersia de Incarnatione, vbi rem ipsam à nostro Vasquez attacham illustrauimus.

9. His autem exclusis verum Tridentini sensum subodorati sunt Vasquez, & Soarez vt num. 6. dicebamus: quatenus iis omnibus ad gratiam auxiliantem, ex qua, tum fides, tum opera reliqua ad iustificationem formalem impij præcedentia Concilium eo loci respexisse variis illis modis iam exclusis asseruerunt, atque explicare conati sunt; tamen rem totam non fuerint plene assecuti. Reseruabatur id quidem magno meo magistro Daza, qui manuscripto citato de prædestinatione d. 4. §. 1. n. penult. versum, med. rem ipsam paucis (vt nobis aliquid relinqueret) explicuit, subtiliter aduertens, Concilium non negasse fidei supernaturali, & operibus ex Dei gratia profectis, quibus impius ad gratiam formalem iustificationis disponitur, meritum iustificationis ipsius, sed gratia, & rationis gratia, quæ in ipsa est iustificatione. Quia primum gratia auxilium ad fidem supernaturalem, vel motum in Deum, ex quo tota series meritorum de congruo iustificationis formalis inchoatur, nequit sub eiusmodi fidei, vel motus in Deum meritum cadere, cum ad ea omnia præstitum supponatur: in iustificatione vero ipsa eis dispositionibus præuis obrenta tota ratio gratia, & doni gratuiti à Deo à gratuita prorsus illius auxilij gratia primi desumitur, ratione cuius gratia solummodo in radice est, sicut gloria quæ ob merita datur, & auxilium secundum quod datur in præmium operis ex primo auxilio elicit. Vnde fit, vt quæ nequeunt primum auxilium illud gratia, quod supponunt, promereri, vt de fide, & reliquis, quæ ad impij iustificationem interueniunt, probauimus, gratiam, seu rationem gratia realis formalis, quæ in iustificatione

est nequeant promereri. Hanc esse Concilij eo loci sententiam constat primo ex textu vbi non dicitur: *non mereri iustificationem, sed ipsam iustificationem gratiam*. Secundo: quia enumeratis actibus, quæ iustificationem præcedunt, meritum congruum ad ipsam contra Augustinum (cuius autoritate ad definitiones de rebus hinc in prima vocabatur) & totam Catholicam Theologiam non negatur, et autem negauerit eis meritum ad gratiam, quæ solummodo radicaliter, seu in radice in iustificatione inuenitur, finem in bona Theologia habuit fundamentum, quod produximus. Tertio: quia hac interpretatione series capitum recta constat, atque optima definiendi prius veritates anteriores, & quæ ipsas consequuntur, posteriores posterius, quia alicuius repetatur definitio. Nam c. 4. meritum formalis iustificationis prædestinationis, & saltem quantumvis initiale, remotum, & tenne ex propriis naturæ arbitrij creati viribus abiicit contra Pelagianum, cuiusque reliquias Semipelagianos, c. 6. Catholice dispositiones ad formalem iustificationem ex gratia Dei ortas enumerat: quæ alia, & confectaria veritas est c. 7. hanc iustificationem formalem consequi debent: quæ est veritas diuersa, & ordine posterior: quoniam vero in eis dispositionibus meritum congruum ad iustificationem recipiuntur difficultati, quæ inde contra iustificationis gratiam emicabat c. 7. occurrere voluit, vt titulo capitis explicat. *Quomodo intelligatur impium per fidem, & gratia in ipsa caris*, id autem explicuit ex definitione contra Semipelagianos præmissa c. 5. non iterum eam contra ipsos inflexu repetens, sed illa, tanquam firmissimo principio principio vtens, vt discursu nostri Daze ostendimus. Pro ipso principij firmitate rationem Pauli eodem prolixè sensu repetens quo capite 5. etiam contra Semipelagianos adduxerat dum principium, quo hic utebatur, ex iustitia & directe statuebat.

10. Semipelagianorum fundamenta læuissima sunt: & primum de libertatis nostre læsione, aut etiam extinctione, nisi primam gratiam efficacem, & prædestinationem in initium ex propriis viribus, & puro arbitrio mereatur, et ignorantia efficacie gratia præuenientis, & infallibilitatis, ac certitudinis prædestinationis profectum est: illi mabant enim, tam hanc quam Pelagianum ita hæc esse, vt ab Hæreticis prædestinatoribus, tunc temporis asseruerant, atque testimonio aliquot Augustini male intellecti ipsi sonabant: nempe, tam gratia efficaciam ad bonum, quam prædestinationem ad finem, seu effectum tantum ad quem prædestinamur, volentes, nolentes, atque inuicem nos trahere: quod sane fieret, si intrinseca efficacia, & connexio cum opere, aut effectu foret; scus autem intrinsecus à summatione conditionata, tam operis, quam finis intenti ac subinde à summatione absoluta libera ipsorum dependens, vt concordiam vaicam infallibilitatis, certitudinis, & prædestinationis cum arbitrij ac operum nostrorum libertate scientie, aut etiam intentionis & beneficio explicantes dicebamus. Addo ea ignorantia in vniuersisque supposita rationabilis Pelagianos, quam Semipelagianos errasse. Ratio enim hæc probaret prædestinationem absolutam gratia, ita efficacem, & prædestinationis casualis operis libertatem euertere: quare, tamen auxilium primum gratia anterioris operis ex propriis viribus elicit, quo ipsum mereatur libertati non obire, tamen operis primi ex eo auxilio orti, ac ceterorum subsequenterum vsque ad iustificationem, & perseverantiam, cui gloria coniungatur euertere libertatem. Secundum fundamentum, quod omnis nostra sollicitudo de salute tollatur, tamen etiam irrationabiliter à Pelagianis assumebatur, tamen irrationabiliter ex eadem ignorantia assumebatur, ut videlicet. Locus enim sollicitudinis orationis, & industriæ nostræ, relinquitur, vt gratia extrinsecus solum efficiat cooperemur, cum non cooperari ipsi absolute pro arbitrio, & libito nostro absolute & antecedenter possimus: cum etiam vt efficaciam similis auxilia ad recte operandum deinceps & perseverandum à Deo obtineamus, tamen non ad primum gratia auxilium quod à Deo hæc nobis & gratuitum prorsus esse debet, nec sollicitudo, nec industria, nec oratio nostra esse debet, nec possit. Tertium fundamentum de vicio acceptationis personarum in Deo admittendo in gratia eius electione, & collatione vni præ aliis, quia in illo præ his bonum aliquod ex ipsis prædictis, offeraturque ab illis: quare, & quod Deus in præ-

destinationis negotio ex potestate dominantis, potius quam ex regentis & gubernantis iure & aequitate se gere-
re videatur: ex ignorantia viri acceptionis personarum, & materia, quam essentialiter supponit, & in qua so-
lum veritari potest omnino ortum est: cuiusmodi enim vi-
tium materiam iustitiae, siue commutativæ, siue distribu-
tivæ concernit; cuiusmodi gratiæ, & beneficii dona mi-
nime sunt, in qua auxilium primum ad bene operandum
est constitutum: quare iure quidem supremi sui domi-
nij in bonis suis beneficiis largiendis, in prædestina-
tione videtur Deus, non autem ex potestate contra passiv-
que dominantis.

QVÆSTIO III.

An, quorū sensu verum sit prolo-
quium illud: Facienti, quod in
se est, Deus non denegat gra-
tiam?

¶ Et propositio adeo recepta est à Catholicis
Theologis, ut aliquo vero sensu negari non pos-
sit: quoniam vero sensum Pelagianum, si de gratia pro
singulis occasionibus & operibus & Semipelagianum, si
de gratia prima auxiliante, & pro opere primo superna-
turali intelligatur, facile capit, oportet sensus eius varia-
re, ut qui minus caute à Catholicis Theologis admitti
Pelagianismum, aut Semipelagianismum, vel incurrit,
vel concernit: à Catholicis deinceps Theologis ca-
veatur, utque appareat deum Catholicum, sanæque
mentis profusus, fidei sensus, quo ea propositio possit, de-
beatque in Theologia Catholica admitti: quamvis au-
tem questio hæc ad controversias de gratia spectare vi-
deatur, æque tamen ad præsentem disputationem de
causa prædestinationis spectat sciri de præcedente dice-
bamus: siquidem tantum est hoc disquirere ex parte
nostri de prima gratia ad opus primum supernaturale,
qua prædestinationis ordo, & dispositio inchoatur, vel
de gratiis sanctis, quibus tota eius dispositio, & ordo con-
stituitur, atque de causa prædestinationis totius, vel eius
initij disputare.

CERTAMEN I.

De eius proloquij sensu Scholastico-
rum ex nature viribus sententia
explorantur.

¶ Hinc sensum adeo videtur expressisse S. Thom. va-
riis, multisque in locis, ut aliquandiu in eo fuisse
se nec ab eius discipulis negetur, ut constat ex 2. senten-
tiarum d. 5. q. 1. a. 1. d. 28. q. vn. art. 4. corp. sub med. vbi pro-
bat: Quia, sicut homo se habet in potentia naturali ad
gratiam, ita actus virtutum moralium se habent, ut dis-
positiones naturales ad ipsam: unde non exigitur lumen
gratiæ præcedens, & inferiusculæ: Et ideo aliis con-
sentiendo dicimus, quod ad gratiam gratum facientem ha-
bendam ex solo libero arbitrio se homo potest preparare:
faciendo enim quod in se est gratiam à Deo consequetur,
& ad 3. lumen interius gratiæ ad id non requirit, exem-
plo conversionis Pauli, quæ exterior circumfulgente lu-
mine, non autem interiori facta dicitur: quod extrinse-
cum lumen, & occasiones ac incitamenta extrinseca Dei
providentia disposita, nec convertendi arbitrio subiecta,
tamen in eius salutem ordinata Dei gratiam appellauit.

rat, sine qua se homo ad gratiam internam nequit præ-
parare, & ad 4. per id quod in naturali ratione est posse,
quamvis etiam barbarum se preparare ad gratiam haben-
dam à Deo, & fidem, & alias virtutes: quam præparatio-
nem, si præstet Deus prælo aderit gratia, & necessarius ad
salutem consequendam ait de verit. q. 1. a. 1. d. 11. ad 1. Si ali-
quis natus in sylvis ductum naturalis rationis sequere-
tur in appetitu boni, & fuga mali, certissime tenendum est,
quod ei Deus, vel per internam inspirationem revelaret ea
qua sunt credenda, vel &c. & ad 1. Si nos fecerimus, quod
in nobis est, ut scilicet ductum rationis naturalis sequamur
Deus non deficiet nobis ab eo, quod nobis necessarium est,
quest. 24. art. 1. ad 2. gratiam, qua opera meritoria facit,
quamvis non possit homo ex libero arbitrio acquirere; pe-
test tamen ad gratiam habendam se preparare, qua ei à
Deo non denegabitur, si faciat quod in se est. & art. 15. corp.
nihil aliud requirit, ut preparemur ad gratiam Dei su-
pernaturalem, etiam auxiliantem, præter divinam provi-
dentiam, qua homo (omnis scilicet) ad bonum dirigi-
gitur, directionem: quod donum naturale esse probat:
Nam in nullo invenitur omnes homines convenire, nisi
in aliquo naturali, & in 4. d. 17. q. 2. art. 1. quæstione. 2.
ad 4. etiam ille, qui fidem non habet, potest se ad fidem ha-
bendam preparare, & ad gratiam, si secundum suam cogni-
tionem peccatum sibi displicet. Eandem sententiam, &
si cum limitatione, sic docet in 1. d. 41. art. 3. ad 1. dari
gratiam homini, quia preparavit se viribus nature: ita
vero, ut coniunctio quia denotet dispositionem non cau-
sam meritoriam ut corp. negaverat, & unde ait non
tolli ea præparatione dispositiva rationem gratiæ ob-
tentæ, quæ solum cum merit. pugnat, & de puero, quan-
tumvis barbaro, cum primum ad usum rationis pervene-
rit ait 1. a. q. 89. art. 6. corpore, cogitandum occurrere, ac
deliberandum de seipso: & siquidem seipsum ordinaverit
ad debitum finem per gratiam consequetur remissionis ori-
ginalis. Eandem sententiam docet in 2. d. 41. q. 1. a. 5. ad 7.
& de verit. q. 28. art. 3. ad 4. recitatus à Capreolo in 2.
d. 40. q. 1. art. 3. ad argum. 3. Denique in epist. ad Rom.
c. 10. lect. 3. excusatos barbaros inuincibiliter fidei igna-
ros à peccato infidelitatis ait: si fecissent quod in se est
Dominus eis secundum suam misericordiam providisset,
mittendo eis prædicationem, &c. addit, Sed tamen hoc
ipsam, quod aliqui faciunt, quod in se est, convertendo
se scilicet ad Deum, ex Deo est mouente corda ipsorum ad
bonum: quibus est motionem gratiæ internæ videatur
admittere ad faciendum quod in se est præuiam, alijuxta
superius recitata, nil aliud intelligit, quam motionem per
extrinseca motiva & incitamenta, & per innatam, & natu-
ralem inclinationem ad bonum omnibus communem, ac
subinde naturalem.

2. Produximus fufius S. Thom. testimonia in quibus
aperta pro sensu eius proloquij præfixo in certaminis ti-
tulo sententia est, cum ut constat cum in eo aliquandiu
nec semel extitisse, ut eius discipuli & interpretes faren-
tur, tum aliquando dum ita celebrat doctrinæ suæ diffi-
cultatem sensisse, voluisseque componere doctrinam illa
de dispositione præuia per naturæ vires, non autem me-
rito præuiu ad gratiam ut videmus testimon. recit. ex 1.
d. 4. art. 3. ad 1. idcirco retractasse sententiam 1. a. q. 109.
art. 6. toto præsertim ad 2. & q. 111. art. 3. corp. & ad 1. &
art. 1. corp. & ad 1. vbi de faciente quod ex se est ex vi-
ribus gratiæ supernaturalis proloquium intelligit, nul-
lamque esse posse præparationem ad illam ex viribus na-
turæ: & 2. a. q. 10. art. 4. fine. Euerit fundamentum, quod
de puero barbaro in sylvis enutrito & de centurione pro
opposito attulerat dicens: Centurionem non, nisi fide
supernaturali ac operibus ex illa, Petri ad ipsum missio-
nem promeruisse, ac 3. cont. gent. cap. 19. quod gratiæ
impedire possit solummodo arbitrio concedit: sic proin-
de de S. Thom. censent Capreol. in 2. d. 28. sub fin. &
Durand. ibi q. 5. num. 5. inconstantiam opponens Deza
d. 19. art. 1. fin. Caiet. 1. a. q. 109. art. 6. §. nec eist. Qui alias
priorum locorum explicationes versus articuli finem ag-
greditur. Soto 2. de natura, & gratia c. 3. & alij, quibus
subscribit Ruiz noster d. 21. sect. 2. num. 14. & quidem S.
Thom. ea in re variis ex modestia potius, quam leuita-
te fuit. Nam communi Theologorum ætatis illius in
primo concessit, potius quam ex seipso sensit ut constat
ex testimonio primo recitato illis verbis: & ideo aliis

BBB 3 consentiendum